

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών < ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ >

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Ξέπλυμα Χρήματος και η Αντιμετώπιση του Φαινομένου Από το
Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Βασιλική Απότση

Επιβλέπων Καθηγητής
Δημήτριος Παρδάλης

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών < *ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ* >

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Ξέπλυμα Χρήματος και η Αντιμετώπιση του Φαινομένου Από το
Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Βασιλική Απότση

Επιβλέπων Καθηγητής
Δημήτριος Παρδάλης

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των
απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
στη Τραπεζική και Χρηματοοικονομική
από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης
του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Περίληψη

Σκοπός του παρόντος εκπονήματος είναι να περιγράψει το φαινόμενο του «ξεπλύματος χρήματος» μέσα από ορισμούς και έννοιες, επιστημονικές θεωρήσεις, μελέτες, δράσεις καθώς και την θεσμοθετημένη συστηματική προσπάθεια – ρυθμιστικό κανονιστικό πλαίσιο που πραγματοποιείται στα πλαίσια ενός παγκοσμιοποιημένου χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό την πρόληψη και την καταστολή του.

Δίνεται έμφαση στις υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα με αναφορά στα μέτρα δράσης του Ελληνικού τραπεζικού τομέα όπως περιγράφονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Ιδιαιτερότητες και ασάφειες των κανονιστικών ρυθμίσεων αναφέρονται στις επιμέρους ενότητες.

Επίσης παραθέτουμε τα αποτελέσματα έρευνας (Κεφ.4 ενότητα 4-3) που έγινε μέσω ερωτηματολογίου που μοιράστηκε στους υπαλλήλους της Τράπεζας Eurobank.

Η ανάλυση των απαντήσεων δίνει στοιχεία για τον βαθμό κατανόησης του φαινομένου καθώς και για το βαθμό προσαρμογής και ετοιμότητας για την αντιμετώπισή του από τους τραπεζοϋπαλλήλους.

Η σύνταξη παραρτήματος σκοπό έχει να δώσει στον αναγνώστη παραπάνω πληροφορίες σχετικά με το δαιδαλώδες αυτό θέμα του «ξεπλύματος».

Summary

The aim of this project is to describe the money laundering phenomenon through definitions, concepts, scientific theories, studies and actions that have been taken. Also, to present the statutory systematic effort –regulatory framework that is activated within a global financial-credit system that caters for its prevention and repression.

Special emphasis is given on the obligations of the financial-credit sector, mentioning the action steps that are taken from the Greek banking sector, as they are described in the current law. Specifications and ambiguities of the regulations are mentioned in individual sections.

We also present research feedback that was done through a questionnaire that was given to Eurobank employees. The answers' analysis gives proof on the level of understanding of the phenomenon as the well as the readiness to be dealt by the employees.

The annex aims to give the reader further information related to this enormous issue of money laundering.

Πίνακας περιεχομένων

Κεφάλαιο 1 1

1-1. Εισαγωγή	1
1-2. Οικονομική εγκληματικότητα	2
1-3. Οικονομικός εγκληματίας	5
1-4. Οργανωμένο έγκλημα.....	6
1-4-1. Ορισμός.....	6
1-4-2. Χαρακτηριστικά του Οργανωμένου Εγκλήματος.....	6
1-4-3. Εθνική νομοθεσία για το οργανωμένο έγκλημα	7
1-4-4. Αντιμετώπιση.....	7
1-5. Οικονομικό έγκλημα και οργανωμένο έγκλημα.....	8

Κεφάλαιο 2 10

2-1. Βρώμικο Χρήμα ή Μαύρο Χρήμα.....	10
2-2. Διαφθορά	10
2-3. Ο όρος “ξέπλυμα (βρώμικου) χρήματος”	10
2-3-1. Μοντέλο των τριών φάσεων ή Αμερικάνικο μοντέλο	13
2-3-2. Τοποθέτηση (placement)	13
2-3-3. Στρωματοποίηση (layering).....	14
2-3-4. Υπεράκτια Χρηματοοικονομικά κέντρα (off shore).....	14
2-3-5. Ενσωμάτωση ή ολοκλήρωση (intergration)	15
2-4. Μέθοδοι Ξεπλύματος	16
2-4-1. Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing or structuring).....	16
2-4-2. Επιχείρηση – βιτρίνα	16
2-4-3. Εικονικές συμβάσεις αγοραπωλησίας.	16
2-4-4. Λαθρεμπόριο συναλλάγματος - Παράνομα τραπεζικά συστήματα.....	16

2-4-5. Δωροδοκίες – Εκβιασμοί – Διαφθορά Τραπεζικών Στελεχών.	17
2-4-6. Ασφαλιστικές Εργασίες	17
2-4-7. Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς	17
2-4-8. «Δημιουργική» Λογιστική	17
2-4-9. Ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών.....	17
2-4-10. Τριγωνικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων	18
2-4-11. Ξέπλυμα και φιλανθρωπία	18
2-4-12. Τραπεζικός δανεισμός, έναντι ενεχύρου.....	18
2-4-13. Πιστωτικές κάρτες, ή οι κάρτες ανάληψης μετρητών	18
2-4-14. Internet	18
2-5. Αναφορές σε σκάνδαλα στην Ελλάδα.....	20
2-6. Το Νομοθετικό πλαίσιο για το ξέπλυμα.....	22
2-6-1. Διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο	24
2-6-2. Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο.....	27
2-6-3. Ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο	28

Κεφάλαιο 3 31

3-1. Έννοια.....	31
3-2. Υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος.....	31
3-2-1. Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ.	33
3-2-2. Υποχρεώσεις αναφοράς στην Α.Δ.Α	35
3-2-3. Η υποχρέωση οργάνωσης συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ορισμού διευθυντικού στελέχους (compliance officer)	40
3-3. Δέουσα Επιμέλεια (Ε.Τ.Π.Θ.281/5/17.03.2009).....	44
3-3-1. Πολιτική αποδοχής του πελάτη	45
3-3-2. Ταυτοποίηση του πελάτη (Γνώρισε Τον Πελάτη Σου).....	45
3-3-3. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια.....	46

3-3-4. Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	46
3-3-5. Αδυναμία εφαρμογής των μέτρων Δέουσας Επιμέλειας	47

Κεφάλαιο 4 49

4-1. Ερωματολογία.....	49
4-2. Συμπεράσματα Έρευνας	81
4-3. Συμπεράσματα Ανάλυσης	83
4-4. Επίλογος	86

Παράρτημα Α 1

Ειδικά Θέματα	1
A.1 Πρότυπα Αρμόδια Όργανα.....	1
A.1 Η θλιβερή θέση της Ελλάδας (και) στην Καταπολέμηση Ξεπλύματος Χρήματος.....	3
A.2 Πίνακας 1 Ρυθμιστικό Πλαίσιο	4
A.3 Εμπόριο τέχνης.....	5
Βιβλιογραφία	6

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

1-1. Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες ,οι ανεπτυγμένες χώρες (και οι αναπτυσσόμενες χώρες σε μεταγενέστερο στάδιο) αντιμετωπίζουν το ξέπλυμα του μαύρου χρήματος ολοένα και περισσότερο σαν αξιόποινη δραστηριότητα με την μορφή οικονομικού εγκλήματος. Το πρόβλημα πλέον καθώς και το συναφές με αυτό που σχετίζεται με την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, έχουν λάβει τεράστιες διαστάσεις και έτσι εδώ και δύο περίπου δεκαετίες έχει κινητοποιηθεί η Διεθνής Κοινότητα προς την κατεύθυνση της θέσπισης ολοένα και αυστηρών νόμων σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου με εισαγωγή μάλιστα νεωτεριστικών στοιχείων αμφίβολης συμβατότητας προς τις παραδοσιακές θεμελιώδης αρχές του ποινικού δικαίου.

Σαν ποινικός όρος το «ξέπλυμα», προέκυψε πρώτη φορά στις ΗΠΑ, αναφορικά με τη Μαφία που προσπαθούσε να αναμείξει τα παράνομα έσοδα της με τις νόμιμες εισπράξεις της.

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ένα φαινόμενο διαχρονικό που προσαρμόζεται στις συνθήκες της κάθε εποχής, και στο οικονομικό καθεστώς της.

Στην παγκόσμια χωρίς σύνορα σύγχρονη οικονομία επιχειρείται ενόψει της προσφορότητας του λεγόμενου χρηματοπιστωτικού συστήματος , η εκμετάλλευση του στο λεγόμενο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Το πολύπλοκο σύστημα που δημιουργήθηκε για να διευκολύνει την άνετη και συνεχή κίνηση νομίμων κεφαλαίων σε συμφωνία πάντα με το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης,

του επενδυτικού- χρηματοοικονομικού καπιταλισμού και μετατράπηκε τελικά σε θύμα της ίδιας του της επιτυχίας.

Κάποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι τα νόμιμα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επωφελούνται από την διακίνηση «ξεπλυμένων» κεφαλαίων όπως ακριβώς και όσοι «ξεπλένουν» χρήμα. Αυτό ίσως αποτελεί μια μεταμοντέρνα άποψη περί παγκοσμιοποιημένης πρωτοβουλίας και καινοτομίας σένα ασαφές οικονομικό περιβάλλον.

Το ύψος των χρηματικών ποσών διακίνησης από παράνομες δραστηριότητες αλλά και τα δυσδιάκριτα όρια χώρου και τόπου των εθνικών οικονομιών δείχνουν το μέγεθος της απειλής των οικονομικών συστημάτων από το οργανωμένο έγκλημα.

Το μεγάλο πρόβλημα με το « ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» είναι ότι για να αποκαλύψεις το έγκλημα, πρέπει να διερευνήσεις τη φύση των συναλλαγών που συνδέονται με αυτό (πόθεν έσχες) και κατά την διάρκεια αυτής της διερεύνησης, η Αρχή που ελέγχει έρχεται αντιμέτωπη με τα άλλα τεράστια προβλήματα της φοροδιαφυγή ,της φοροαποφυγής και της παραοικονομίας.

1-2. Οικονομική εγκληματικότητα

Ο όρος **οικονομικά εγκλήματα (economic crimes)** έχει χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα, σχεδόν ταυτόσημα ή και παράλληλα με τους όρους «εγκλήματα λευκού κολάρου/περιλαίμιου» (white-collar crimes), «επαγγελματικά εγκλήματα» (occupational/avocational/professional crimes), εγκλήματα επιχειρήσεων (corporate/business crimes), εγκλήματα οργανώσεων (organizational crimes), εγκλήματα ή παρέκκλιση της ελίτ (Elite crimes/deviance), (Simon & Hagan, 1999: 5). Επίσης, κατά τον Friedrichs έχουν χρησιμοποιηθεί από τους διάφορους μελετητές και άλλοι παραπλήσιοι όροι όπως: εμπορικό έγκλημα (financial/commercial crime) καταναλωτικό έγκλημα (consumer crime), κυβερνητικό έγκλημα (state crime),αόρατο έγκλημα (invisible crime) κλπ. (Friedrichs, 2010: 5).

Ο πρώτος που έστρεψε το ενδιαφέρον της νομικής επιστήμης προς τα οικονομικά εγκλήματα ήταν ο κοινωνιολόγος Edwin Sutherland το 1939,με την ομιλία του στην Αμερικάνικη Εταιρία Κοινωνιολογίας με θέμα την **«Εγκληματικότητα του λευκού**

κολάρου», αν και το ενδιαφέρον αυτό είχε αρχικά ηθικό χαρακτήρα. Οι εργασίες του συγκεκριμένου κοινωνιολόγου: «*Crime and Business*» και «*Is “white – collar crime” crime ?*», έθιξαν ένα παραμελημένο μέχρι τότε θέμα της εγκληματολογίας, την εγκληματικότητα *ατόμων υψηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου*.

Ο Sutherland, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του στον δράστη διατύπωσε την άποψη ότι άτομα που ανήκαν στις υψηλές κοινωνικοοικονομικές τάξεις, μέσα στα πλαίσια των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων, παρέβαιναν κανόνες του ποινικού νόμου.

Τα άτομα αυτά ο Sutherland τα ονόμασε εγκληματίες του λευκού περιλαίμιου (*white-collar criminals*) και κατ' ακολουθίαν τα εγκλήματα που έκαναν «*εγκλήματα του λευκού-περιλαίμιου*» (*white-collar crimes*).

Η άποψη του παρόλο που επικρίθηκε αποτέλεσε τη βάση για τον ακριβή προσδιορισμό της έννοιας του οικονομικού εγκλήματος.

Λαμβάνοντας υπόψη κατά κύριο λόγο σαν κριτήρια είτε τον δράστη είτε την πράξη διάφοροι μελετητές έδωσαν και σχετικά διαφορετικούς ορισμούς στην έννοια του οικονομικού εγκλήματος ή σε εκείνη της οικονομικής εγκληματικότητας γενικότερα.

Μέχρι σήμερα ομοφωνία απόψεων δεν έχει υπάρξει μεταξύ των μελετητών για την ακριβή έννοια του όρου αυτού.

Σύμφωνα με τον Friedrichs τρία είναι τα κοινά στοιχεία των ορισμών που έχουν δοθεί από την πλειονότητα τους για αυτόν.

- i. Να διαπράττεται σ' ένα νόμιμο επαγγελματικό περιβάλλον,
- ii. Τα κίνητρα του δράστη του να είναι το οικονομικό όφελος ή η επαγγελματική του ανέλιξη και
- iii. Για την τέλεσή του να μην απαιτηθεί η άσκηση άμεσης και ηθελημένης βίας.

Διατυπώνεται η άποψη από μελετητές ότι στο οικονομικό έγκλημα θα μπορούσε να περιλαμβάνεται:

«Κάθε παράνομη πράξη που τελείται στο χώρο της νόμιμης οικονομίας γενικότερα και στο πλαίσιο των διαφόρων οικονομικών συναλλαγών ειδικότερα, (χωρίς την άσκηση βίας, από δράστη που μπορεί να είναι είτε άτομο είτε επιχείρηση του δρουν στο χώρο αυτό επιδιώκοντας το προσωπικό τους όφελος μέσω της βελτίωσης της οικονομικής τους κατάστασης».

Σύμφωνα με τον ορισμό του Νέστωρα Κουράκη στο βιβλίο του «Τα οικονομικά εγκλήματα», οικονομική εγκληματικότητα είναι το σύνολο της αθέμιτης δραστηριότητας η οποία τελείται μέσω των επιχειρήσεων και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή (απειλή ή βλάβη) της καλής λειτουργίας της οικονομίας ή λειτουργικά σημαντικών κλάδων και θεσμών της. Κριτήρια για την διαπίστωση αυτής της προσβολής είναι το μέγεθος και η κατεύθυνση της ζημιάς.

Επίσης, ως **σύγχρονα οικονομικά εγκλήματα** ο Δημόπουλος (1989: 86) αναφέρει τα ακόλουθα:

α) τις εγκληματικές προσβολές των καρτέλ, β) την απάτη για την εξασφάλιση επιχορηγήσεων, γ) τις παραβάσεις των ηλεκτρονικών υπολογιστών και δ) τις παραβάσεις σε βάρος εταιρειών.

Ειδικότερα το οικονομικό έγκλημα συνιστά όλο και λιγότερο μεμονωμένη πράξη και εμφανίζεται όλο και περισσότερο σαν σύνολο ενεργειών ή αφηρημένων συμπεριφορών.

Για την κατανόηση της ιδιαιτερότητας του φαινομένου πρέπει να εστιάσουμε στα αίτια και στην σκοπιμότητα του αδικήματος παρά στο περιεχόμενο του. Δωροδοκίες υπαλλήλων, έκδοση ψευδών πιστοποιητικών, πλαστοί λογαριασμοί ,εικονικά λογιστικά βιβλία από εταιρίες συνιστούν μια σειρά παράνομων πράξεων που μόνο αν συσχετισθούν με την τελική σκοπιμότητα που εξυπηρετούν αποκτούν πραγματικό νόημα.

1-3. Οικονομικός εγκληματίας

Υποκείμενο του οικονομικού εγκλήματος είναι, κατά κύριο λόγο οι επιχειρήσεις με τη μορφή νομικών προσώπων ή έστω ενώσεων προσώπων που δεν περιβάλλονται τον τύπο νομικού προσώπου και οι οποίες ενεργούν ως "επαγγελματίες".

Οι επαγγελματίες που επεμβαίνουν στο οικονομικά σύστημα είναι πολυάριθμοι και θα μπορούσε κανείς να τους κατατάξει σε μία ευρύτερη κατηγορία των "ανταγωνιστών", αφού άλλωστε ο ανταγωνισμός είναι ένα από τα βασικότερα αίτια που οδηγούν στο οικονομικό έγκλημα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δράστης οικονομικού εγκλήματος δεν μπορεί να είναι ένα νομικό ή και φυσικό πρόσωπο του οποίου η εγκληματική οικονομική δραστηριότητα προσδιορίζεται από την εισαγωγή ή πώληση απαγορευμένων προϊόντων, όπως π.χ. ναρκωτικών ουσιών καθώς και από τα τεχνάσματα και τον γενικότερο τρόπο κατά τον οποίο πραγματοποιείται μία πώληση.

Οι κυριότερες νομικές μορφές τις οποίες χρησιμοποιούν οι δράστες οικονομικών εγκλημάτων, είναι αυτές της ανώνυμης εταιρείας και της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, προφανώς διότι η διάρθρωσή τους και γενικότερα η δομή τους διευκολύνει τους υποψήφιους δράστες για την τέλεση οικονομικού εγκλήματος και καθιστά δύσκολο τον εντοπισμό των πραγματικών δραστών, αφού οι πραγματικοί διευθυντές τέτοιων εταιρειών δεν μπορούν να εντοπιστούν και τούτο διότι, φανερά τις εκπροσωπούν οι λεγόμενοι "αχυράνθρωποι", οι οποίοι δέχονται να διακινδυνεύσουν με αντάλλαγμα μεγάλο μισθό η συμμετοχή στα κέρδη.

Ιδιαίτερα δρουν εγκληματικά οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, των οποίων η δραστηριότητα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα δίωξης και τιμωρίας των δραστών, όταν δρουν έξω από τα όρια της επικράτειας.

Ιδιαίτερα επικίνδυνες καθίστανται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, όταν τα οικονομικά εγκλήματα τα οποία διαπράττουν, σε κάποια φάση της δραστηριότητάς τους, μετατρέπονται σε οργανωμένο έγκλημα, οπότε τίθεται θέμα "ξέπλυματος του βρώμικου χρήματος", που για να επιτευχθεί αυτό το "ξέπλυμα" απαιτείται μία ολόκληρη διαδικασία.

1-4. Οργανωμένο έγκλημα

1-4-1. Ορισμός

Στο άρθρο 2 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών(Η.Ε.) κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, την οποία υπέγραψαν τα 121 από τα 148 μέλη του ΟΗΕ το Δεκέμβριο του 2000 στο Παλέρμο της Σικελίας, περιλαμβάνεται η έννοια της οργανωμένης εγκληματικής ομάδας, σύμφωνα με την οποία :«οργανωμένη εγκληματική ομάδα» σημαίνει μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων που υφίσταται για κάποια χρονικό περίοδο και ενεργεί από κοινού με σκοπό να τελέσει ένα ή περισσότερα σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, έτσι ώστε να προσπορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος.

1-4-2. Χαρακτηριστικά του Οργανωμένου Εγκλήματος

Σύμφωνα με τον ορισμό των Η.Ε. τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος είναι:

I. Η ύπαρξη δομημένης ομάδας τριών ή περισσότερων προσώπων

Ο όρος «δομημένη ομάδα» σημαίνει μια ομάδα που δεν σχηματίζεται τυχαία για την άμεση τέλεση αδικήματος και που δεν χρειάζεται να έχει επίσημα ορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια της ιδιότητας των μελών της ή αναπτυγμένη δομή

II. Η διάρκεια της δομημένης ομάδας

Η ύπαρξη της ομάδας για κάποιο χρονική περίοδο και όχι στιγμιαία

III. Η από κοινού δράση με σκοπό την τέλεση ενός ή περισσότερων σοβαρά εγκλημάτων

Ο όρος «σοβαρό έγκλημα» σημαίνει συμπεριφορά που αποτελεί αδίκημα που τιμωρείται με μέγιστη στέρηση της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων ετών ή με πιο σοβαρή ποινή.

IV. Ο άμεσος ή έμμεσος προσπορισμός οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους

Στο άρθρο 3 της σύμβασης προσδιορίζεται πότε ένα αδίκημα που αφορά οργανωμένη εγκληματική ομάδα είναι διεθνικής φύσης.

Ένα αδίκημα είναι διεθνικής φύσης αν:

- i) τελείται σε περισσότερα του ενός κράτη
- ii) τελείται σε ένα κράτος αλλά σημαντικό τμήμα της προετοιμασίας, του σχεδιασμού, της καθοδήγησης ή του ελέγχου λαμβάνει χώρα σε άλλο κράτος
- iii) τελείται σε ένα κράτος αλλά αφορά οργανωμένη εγκληματική ομάδα που συμμετέχει σε εγκληματικές δραστηριότητες σε περισσότερα του ενός κράτη, ή
- iv) τελείται σε ένα κράτος αλλά έχει σημαντικές επιπτώσεις σε άλλο κράτος.

1-4-3. Εθνική νομοθεσία για το οργανωμένο έγκλημα

N. 2928/2001 (ΦΕΚ Α΄141/27-6-2001)

Με το ν. 2928/2001 πραγματοποιήθηκαν σοβαρές καινοτομίες στο εθνικό δίκαιο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

1-4-4. Αντιμετώπιση

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προαναφέρθηκαν, γίνεται αντιληπτό ότι η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και μάλιστα των οργανωμένων ομάδων που έχουν διεθνοποιηθεί, δεν είναι ένα απλό και εύκολο ζήτημα, αλλά απαιτούνται **ιδιαίτεροι χειρισμοί, σωστή οργάνωση, μακροχρόνιες και επίπονες προσπάθειες**, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Όλες οι ερευνητικές προσπάθειες πρέπει να κατευθύνονται και να χρησιμοποιούνται εναντίον των **ίδιων των εγκληματικών οργανώσεων, με στόχο τη διάλυση τους**, παρά εναντίον συγκεκριμένων προσώπων (συνήθως χαμηλόβαθμων στην ιεραρχία της ομάδας, που χρησιμοποιούνται σκόπιμα απ' αυτήν για τέτοιους σκοπούς) ή παραβάσεων, διότι αφ' ενός τα πρόσωπα αντικαθίστανται, χωρίς να επηρεάζεται η οργανωτική δομή και αφ' ετέρου, μια εγκληματική οργάνωση επιδίδεται σε ένα ευρύ φάσμα εγκληματικής δραστηριότητας.

Το οργανωμένο έγκλημα στις πιο επικίνδυνες μορφές του λειτουργεί σαν μια **οικονομική επιχείρηση**, με βασικό στόχο την απόκτηση περιουσιακών ωφελημάτων από την εγκληματική δράση που αναπτύσσεται.

Για την αντιμετώπιση αυτού του είδους της δράσης τού οργανωμένου εγκλήματος, η επιχειρησιακή αντιμετώπιση πρέπει να στοχεύει, **στην εξιχνίαση και εξάρθρωση** των επιχειρηματικής φύσης δομών του.

Με τον τρόπο αυτό η δραστηριότητα του θα καταστεί **ακριβότερη** από τα αναμενόμενα κέρδη του και επομένως θα αποβεί αντικοινωνική για τους εμπλεκόμενους σ' αυτό.

<http://www.astynomia.gr/>

1-5. Οικονομικό έγκλημα και οργανωμένο έγκλημα

Η έξαρση του οικονομικού εγκλήματος αλλά και η παράλληλη έξαρση του οργανωμένου εγκλήματος, οδηγούν στη θέση του εξής ερωτήματος. Είναι το οικονομικό έγκλημα και οργανωμένο έγκλημα και έχει πάντοτε το οργανωμένο έγκλημα τα στοιχεία του οικονομικού εγκλήματος ;

Η απάντηση στο ερώτημα δεν είναι τόσο απλή, όσο από πρώτη άποψη φαίνεται, επειδή γίνεται δεκτό ότι το οργανωμένο έγκλημα κινείται, κατά κύριο λόγο, στα πλαίσια της αχανούς οικονομικής εγκληματικότητας¹.

Το γεγονός ότι, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, τα ελατήρια του οργανωμένου εγκλήματος είναι οικονομικά, όπως και τα ελατήρια του οικονομικού εγκλήματος (π.χ. εμπορία ναρκωτικών, διευκόλυνση λαθρομεταναστών, η εκβιαστική "προστασία" επιχειρήσεων), τίθεται θέμα, κυρίως για τις διεθνικές εγκληματικές οργανώσεις, του "ξέπλυματος" του "ρουπαρού" χρήματος.

Ο σκοπός αυτός δεν θα ήταν εύκολο να επιτευχθεί χωρίς μία οργανωτική διαδικασία γι' αυτό το ξέπλυμα είναι μία διαδικασία, η οποία διέρχεται τα εξής στάδια:

Κατά το πρώτο στάδιο, η εγκληματική οργάνωση επιδιώκει την εξαφάνιση του χρήματος που αποκτήθηκε με τις παράνομες ενέργειες στο δεύτερο στάδιο επιδιώκεται να σβηστούν τα ίχνη του εγκλήματος προκειμένου οι δράστες να αποφύγουν τις συνέπειες και κατά το τρίτο στάδιο οι δράστες επιδιώκουν να ανακτήσουν το βρώμικο χρήμα, χωρίς όμως και να βρεθούν η οικονομική και η γεωγραφική προέλευση .

¹ Βλ. Κ. Βουγιούκα, Το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία στα πορίσματα του διεθνούς συνεδρίου του Bellagio και στα πλαίσια της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης (Ενημερωτικό Δελτίο του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης, 6/19, Θεσσαλονίκη, 1989. σελ. 38).

Μεταξύ όμως της οικονομικής εγκληματικότητας και του οργανωμένου εγκλήματος υπάρχει διαπλοκή , αφού, είναι δυνατό η πρώτη να εξελιχθεί σε μία εγκληματική επιχείρηση με εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών, ιδιαίτερα στο πεδίο της πληροφορικής, στις τηλεπικοινωνίες, στον έλεγχο διαφόρων περιοχών αλλά και στην προσφυγή στη βία, ένα στοιχείο το οποίο στη μη οργανωμένη οικονομική εγκληματικότητα συμπτωματικό χαρακτήρα μπορεί να έχει και τούτο προς διευκόλυνση τέλεσης του οικονομικού εγκλήματος.

Κεφάλαιο 2

Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος

2-1. Βρώμικο Χρήμα ή Μαύρο Χρήμα

Καθιερώθηκε να χαρακτηρίζεται οποιοδήποτε είδος εσόδου από παράνομη πράξη, ή ακόμη και έσοδο από νόμιμη πράξη το οποίο στη συνέχεια δεν δηλώνεται, κατά παράβαση της υφιστάμενης φορολογικής νομοθεσίας. Και στις δύο περιπτώσεις μιλάμε για οικονομικό έγκλημα. Συνέπεια αυτού του χαρακτηρισμού είναι η κατ' αντίθεση διάκριση του χρήματος σε «καθαρό χρήμα» που προέρχεται από νόμιμη δραστηριότητα και δεν αποκρύπτεται και το «βρώμικο χρήμα» ή «μαύρο χρήμα» που αποκρύπτεται.

2-2. Διαφθορά

Γενικά, διαφθορά είναι η κατάχρηση της εξουσίας από τους κυβερνητικούς ανώτερους υπαλλήλους κυβερνητικών δυνάμεων. Συνήθως η κατάχρηση έγκειται στην παράνομη, συνήθως μυστική, απόκτηση ιδιωτικής περιουσίας ή αποκόμιση κάποιου άλλου ιδιωτικού οφέλους.

Οι μορφές διαφθοράς ποικίλλουν: περιλαμβάνουν τη δωροδοκία, τον εκβιασμό, το νεποτισμό (οικογενειοκρατία), την υπεξάιρεση χρημάτων, την δωροληψία και την κατάχρηση. Ενώ η διαφθορά μπορεί να διευκολύνει την εγκληματική επιχειρηματικότητα όπως την εμπορία ναρκωτικών, τα «ξεπλυμένα» χρήματα, και την παράνομη διακίνηση προϊόντων, δεν περιορίζεται μονάχα σε κυβερνητικούς υπαλλήλους, αλλά επεκτείνεται και σε οργανώσεις που πραγματοποιούν εγκλήματα.

2-3. Ο όρος “ξέπλυμα (βρώμικου) χρήματος”

Ο όρος “ξέπλυμα (βρώμικου) χρήματος” έχει τις ρίζες του στην χρονική περίοδο **1919 - 1933**, δηλ. στην εποχή της ποτοαπαγόρευσης στις ΗΠΑ, κατά την οποία οι νονοί της Μαφίας συνήθιζαν να

έχουν επιχειρήσεις πλυντηρίων² οι οποίες είχαν φυσικά νόμιμα κέρδη και σε αυτά ενσωμάτωναν και τα παράνομα κέρδη τους, που προέρχονταν κατά κύριο λόγο από πώληση αλκοόλ (Stachowicz, 2010: 148).

Ο νομικός όρος που χρησιμοποιείται για το ξέπλυμα χρήματος στην ελληνική νομοθεσία είναι **“νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες”** (N.3691/2008), ενώ στη βιβλιογραφία συναντούμε και τους όρους «ξέπλυμα χρήματος» (**money laundering**) (Hagan, 2010: 313-315) και «ξέπλυμα μαύρου χρήματος».

Από το νομικό όρο συνεπάγεται ότι αυτό το οικονομικό έγκλημα δεν είναι ποτέ αυθύπαρκτο, αλλά έπεται πάντοτε υποχρεωτικά ενός άλλου (όχι απαραίτητα οικονομικού) εγκλήματος, τα έσοδα από το οποίο γίνεται προσπάθεια να εμφανισθούν ως νόμιμα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια στην αγορά, χωρίς να δημιουργηθούν υπόνοιες για την πηγή προέλευσής τους (Αλεξιάδης, 2004: 241-246).

Ως **“ξέπλυμα χρήματος”** έχει οριστεί η διαδικασία μέσω της οποίας κάποιος υποκρύπτει ή συγκαλύπτει την ταυτότητα ή την προέλευση παρανόμως κτηθέντων εσόδων ώστε να εμφανίζονται ως προερχόμενα από νόμιμες πηγές

(United Nations Office on Drugs and Crime & International Monetary Fund, 2005).

Με διαφορετική διατύπωση, το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να οριστεί ως

“...η χρήση των χρημάτων που προέρχονται από παράνομη δραστηριότητα με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκρύπτεται η ταυτότητα των ατόμων που τα απέκτησαν και να επιτυγχάνεται η μετατροπή τους σε κεφάλαια που εμφανίζονται να προέρχονται από νόμιμη πηγή” (Madinger, 2006: 6).

Πολύ πιο απλά, ξέπλυμα είναι η μετατροπή του «βρώμικου χρήματος» σε «καθαρό» (Κάτσιος, 2008: 101).

Αυτό, όμως, που απασχολεί ολοένα και πιο έντονα τη διεθνή κοινότητα κι ιδίως μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, είναι η στενή σχέση που μπορεί να έχει η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα με τη **χρηματοδότηση της τρομοκρατίας**.

Σύμφωνα με τον Schott (Schott, 2006), οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος είναι ουσιαστικά οι ίδιες με εκείνες που χρησιμοποιούνται για την απόκρυψη των πηγών και των χρήσεων της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

² οι “γκάγκστερς” επένδυναν σε επιχειρήσεις, κυρίως σε αυτές που ειδικεύονταν στο πλύσιμο των αυτοκινήτων και των ρούχων και από τις οποίες προέρχεται ο όρος “ξέπλυμα”.

Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να προέρχεται είτε από νόμιμα είτε από παράνομα έσοδα. Όπως και να 'χει, είναι σημαντικό να γίνεται απόκρυψη της πηγής της χρηματοδότησης, ώστε να παραμένουν κρυφές και οι δραστηριότητες που πρόκειται να λάβουν χώρα και να διακόπτεται ο όποιος σύνδεσμος μπορεί να οδηγήσει σε αποκάλυψη τρομοκρατικών ενεργειών.

Οι εγκληματικές δραστηριότητες που δύναται να βρίσκονται πίσω από το βρώμικο χρήμα που πρέπει να νομιμοποιηθεί είναι πολλές.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, πάντως, έχει συνδεθεί σε μεγάλο βαθμό με τη **διαφθορά το οργανωμένο έγκλημα** και την **τρομοκρατία** (Carr & Goldby, 2009).

Άλλες δραστηριότητες από τις οποίες προκύπτει το βρώμικο χρήμα είναι η διακίνηση ναρκωτικών, το εμπόριο όπλων, η παράνομη βιομηχανία του σεξ, η απάτη, η πλαστογραφία, οι ένοπλες ληστείες, ο εκβιασμός, το παράνομο εμπόριο έργων τέχνης και αρχαιοτήτων, οι απάτες μέσω διαδικτύου και το εμπόριο λευκής σαρκός (Lilley, 2007).

Το ποιες δραστηριότητες μπορούν να θεωρηθούν ως προηγούμενες εγκληματικές, από τις οποίες προκύπτει το βρώμικο χρήμα είναι ένα θέμα που το καθορίζει το εσωτερικό νομοθετικό πλαίσιο κάθε χώρας.

Στο άρθρο 1 εδάφιο β' του Ν.2331/95 όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.3424/2005 περιλαμβάνεται ορισμός της έννοιας της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με περιγραφή των συμπεριφορών που εμπίπτουν στην έννοια του λεγόμενου ξεπλύματος χρήματος .

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες –με την έννοια της διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων- είναι το σύνολο των πράξεων ή των παραλείψεων με τις οποίες αποκρύπτεται η πραγματική προέλευση και ο δικαιούχος των παράνομα αποκτούμενων περιουσιακών στοιχείων, με τρόπο ώστε, εμφανίζοντας ότι προέρχονται από νόμιμη οικονομική δραστηριότητα, να διατηρεί τον έλεγχο επ' αυτών

Ο Ν.3691/2008 στη χώρα μας (άρθρο 3) αντικατέστησε τις σχετικές διατάξεις του Ν.2331/95 όπως αυτός ίσχυε μετά την τροποποίηση του από τον νόμο 3424/2005, όπου και αντικαταστάθηκε ο όρος βασικά εγκλήματα με τον όρο «βασικά αδικήματα»

Έτσι αναφέρει ως εγκληματικές δραστηριότητες εφεξής «βασικά αδικήματα»: την σύσταση εγκληματικής οργάνωσης, τις τρομοκρατικές πράξεις και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την παθητική και την ενεργητική δωροδοκία, τη δωροδοκία δικαστή, την εμπορία ανθρώπων, την απάτη με υπολογιστή, τη σωματεμπορία, παραβάσεις διατάξεων του Ν. 3459/2006 για τα ναρκωτικά κλπ.

Ένα άλλο ζήτημα που έχει απασχολήσει κυρίως τους νομικούς που ασχολούνται με το ζήτημα της ποινικοποίησης της εγκληματικής συμπεριφοράς που εξετάζουμε εδώ, είναι το λεγόμενο “**αυτό-ξέπλυμα**” (United Nations Office on Drugs and Crime, Commonwealth Secretariat & International Monetary Fund, 2009).

Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για την περίπτωση στην οποία ο ίδιος ο δράστης της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας που προϋποθέτει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι και αυτός που επιχειρεί το ξέπλυμα.

Στην περίπτωση αυτή αναφέρεται το ερώτημα κατά πόσον ο δράστης αυτός πρέπει να τιμωρηθεί και για τις δυο συμπεριφορές ή κατά πόσον το ποινικό πλαίσιο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αφορά σε τρίτο από την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα άτομο.

2-3-1. Μοντέλο των τριών φάσεων ή Αμερικάνικο μοντέλο

Η συστηματοποίηση, η οποία γίνεται ευρέως αποδεκτή τόσο από την αμερικανική όσο και από την ευρωπαϊκή θεωρία, είναι αυτή η οποία προέκυψε από την σχετική έκθεση των τελωνειακών υπηρεσιών των Ηνωμένων Πολιτειών και στην οποία διακρίνονται τρεις φάσεις στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

2-3-2. Τοποθέτηση (placement)

Ο δράστης τοποθετεί τα χρήματα της παράνομης δραστηριότητας σαν επένδυση στο γενικότερο οικονομικό σύστημα δηλαδή σε παραδοσιακό ή μη χρηματοοικονομικό οργανισμό όπως τράπεζα με κατάθεση σε λογαριασμό ,χρηματιστήριο με αγορά μετοχών εισηγμένων σε αυτό ,ανταλλακτήριο συναλλάγματος ,καζίνο και άλλες συναφείς επενδύσεις.

Το στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνει και τη «φυσική» διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων.

Το μεγαλύτερο ποσοστό εσόδων που προέρχονται από τη διακίνηση ναρκωτικών εξακολουθεί να διοχετεύεται σαν ρευστό χρήμα στο οικονομικό σύστημα με απώτερο στόχο την μετατροπή τους σε νόμιμες αξίες και την ενσωμάτωσή τους στην καθαρή οικονομία. Στα πλαίσια της συνολικής προσπάθειας για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, το στάδιο της τοποθέτησης είναι ζωτικής σημασίας, αφού είναι εκείνο κατά το οποίο μπορεί το εξωλογιστικό χρήμα να εντοπιστεί ευκολότερα (Κάτσιος, 1998).

Έχει διαπιστωθεί, ότι ακολουθούνται συγκεκριμένες πρακτικές οι οποίες μπορούν να διακριθούν τόσο με βάση τη νομιμότητα ή μη του πεδίου δράσης, όσο και με βάση την εκάστοτε ακολουθούμενη τεχνική. Με την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης, τα έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες δεν έχουν πλέον τη μορφή ρευστού χρήματος

2-3-3. Στρωματοποίηση (layering).

Στη φάση αυτή ο δράστης επιχειρεί σειρά κινήσεων και συναλλαγών (λ.χ. σπάσιμο του αρχικού ποσού σε μικρότερα, παρεμβολή πολλών λογαριασμών, πολλών συναλλαγών και πολλών χρηματοπιστωτικών φορέων σε διάφορες χώρες) με αποκλειστικό σκοπό να απομακρύνει τα ίχνη των κεφαλαίων από την αρχική τους προέλευση μεταμφιέζοντας έτσι τις αληθινές πηγές των κεφαλαίων, εμποδίζοντας τον εντοπισμό τους από τα ελεγκτικά όργανα του φορέα στον οποίον και επενδύθηκαν τελικά.

Στη δεύτερη αυτή φάση, τα χρήματα μεταφέρονται με μορφή λογιστικού χρήματος ή με μορφή πολύτιμων μετάλλων σε διεθνή οικονομικά κέντρα που εγγυώνται κινητικότητα κεφαλαίων και διακριτικότητα. Πρόκειται για ένα περίπλοκο πλέγμα διαστρωματώσεων και μεταφορών του χρήματος, συνήθως ηλεκτρονικών, μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, εταιριών-βιτρίνα και επενδύσεων με στόχο χαθεί το ίχνος της προέλευσής τους (Κάτσιος, 1998).

2-3-4. Υπεράκτια Χρηματοοικονομικά κέντρα (off shore)

Βασική έννοια σε αυτή τη φάση της διαδικασίας συσσώρευσης ,αποτελούν τα διεθνή off shore χρηματοοικονομικά κέντρα καθώς και η off shore εταιρία.

Διεθνή **off shore** χρηματοοικονομικά κέντρα ονομάζονται εκείνα τα οποία δεν εφαρμόζουν τους κανόνες διαφάνειας που είναι αποδεκτοί από την διεθνή κοινότητα.

Βασικοί άξονες της εφαρμοζόμενης πολιτικής τους είναι η χαμηλή φορολογία ,τα μεγάλα περιθώρια κέρδους, το τραπεζικό σύστημα σέβεται το απόρρητο, η προστασία της ανωνυμίας των μετόχων καθώς και η περιορισμένη συνεργασία δικαιοσύνης και φορολογικών αρχών με άλλες χώρες.

Το καθεστώς των off shore εταιριών δεν είναι τίποτε άλλο από μια επινόηση για την αποφυγή της καταβολής φόρων ή της μείωσης τους. Σημαντικό ρόλο στην επέκταση των χρηματοοικονομικών κέντρων παίζουν εξειδικευμένα νομικά Γραφεία ,αλλά και τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία απασχολούν μεγάλες ομάδες υψηλά αμειβόμενων στελεχών τους για να επινοούν συναλλαγές μεταξύ τέτοιων κέντρων ,με κύριο σκοπό την αποφυγή της φορολογίας.

Άλλωστε υπάρχει στενή διασύνδεση μεταξύ της φοροδιαφυγής και της αδηφάγου κερδοσκοπίας που δημιούργησε και την παρούσα χρηματοοικονομική κρίση.

Κατά τον Διευθυντή Ειδικών Οικονομικών Ερευνών ΣΔΟΕ Παναγιώτη Δουβή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υπολογίζει ότι ετησίως ξεπλώνονται περίπου εξακόσια δις δολάρια, εκ των οποίων τα μισά στις ΗΠΑ.

Υπολογίζεται ότι σχεδόν ο μισός όγκος των χρηματικών συναλλαγών σε διεθνές επίπεδο συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με υπεράκτια κέντρα (επομένως και των χρηματικών συναλλαγών που συνδέονται με δραστηριότητες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος).

Η σημαντικότερη συνιστώσα της διαδικασίας νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ιδιαίτερα στο δεύτερο στάδιο είναι οι off shore εταιρίες και ως εκ τούτου στο συγκεκριμένο πεδίο πρέπει να εστιασθούν κατά κύριο λόγο και οι προσπάθειες των Αρμοδίων Αρχών σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο.

Και αν υπάρξει η παγκόσμια και εθνική πολιτική βούληση για τον έλεγχο των παράνομων συναλλαγών που διέρχονται από τις συγκεκριμένες εταιρίες και τα συγκεκριμένα κέντρα, αυτόματα θα προκύψουν και οι λύσεις του προβλήματος. Και οι λύσεις αυτές κυμαίνονται από την πλήρη κατάργηση των off shore χρηματοοικονομικών κέντρων ,ή τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με τις δραστηριοποιούμενες off shore εταιρίες και τις συναλλαγές τους σε εθνικό επίπεδο και της αξιοποίησής της με τη διενέργεια ελέγχων διασταύρωσης στοιχείων μέχρι τους ειδικούς επιτόπιους ελέγχους των τμημάτων Private Banking των πιστωτικών ιδρυμάτων από μεικτά ελεγκτικά κλιμάκια (σε εθνικό επίπεδο : Τράπεζα της Ελλάδος ,Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ,ΣΔΟΕ).

2-3-5. Ενσωμάτωση ή ολοκλήρωση (intergration)

Ο δράστης επανατοποθετεί τα κεφάλαια σε κλάδους νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας όπως σε αγορά ακινήτων ,σε επιχειρηματικές εμπορικές δραστηριότητες, σε αγορά πολυτελών αγαθών κ.λπ. έτσι ώστε τα παράνομα κεφάλαια να επιστραφούν στο χρηματοοικονομικό σύστημα σαν νόμιμα κεφάλαια.

Είναι προφανές ότι οποιοσδήποτε χρηματοπιστωτικός οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στα τρία παραπάνω στάδια.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αγγλίας : « Εάν η διαδικασία τοποθέτησης έχει επιτύχει, οι χειρισμοί ολοκλήρωσης επανατοποθετούν τα νομιμοποιούμενα έσοδα στην οικονομία, με τρόπο ώστε να επανέλθουν στα οικονομικά συστήματα ,εμφανιζόμενα ως κανονικά επιχειρηματικά κεφάλαια

2-4. Μέθοδοι Ξεπλύματος

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και των τηλεπικοινωνιών και η οικονομική παγκοσμιοποίηση είναι χαρακτηριστικά της σύγχρονης εποχής που καθιστούν τη δουλειά των δραστών της νομιμοποίησης εσόδων, ακόμα πιο εύκολη

(United Nations Office on Drugs and Crime & International Monetary Fund, 2005).

2-4-1. Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing or structuring)

Για να εφαρμοστεί η μέθοδος αυτή χρειάζεται ένας μεγάλος αριθμός ατόμων οι κοινώς λεγόμενοι «απεσταλμένοι» οι οποίοι δεν κινούν υποψίες. Οι «απεσταλμένοι» είτε προβαίνουν απευθείας σε καταθέσεις (τραπεζικούς λογαριασμούς) ,είτε μετατρέπουν τα ποσά σε επιταγές τραπεζικές ή ταχυδρομικές, τις οποίες προωθούν σε μεσάζοντες και αυτοί με τη σειρά τους τις επαναπροωθούν σε άλλες τράπεζες όπου τελικά κατατίθενται σε λογαριασμούς των δικαιούχων για την επιτυχία της μεθόδου structuring,απαραίτητη προϋπόθεση είναι η οποιαδήποτε μορφή συνεργίας με το τραπεζικό σύστημα είτε αυτό μετέχει ενεργά ή παθητικά.

2-4-2. Επιχείρηση – βιτρίνα

Πολύ δημοφιλής τακτική είναι, επίσης, η **εμφάνιση** των παρανόμων **εσόδων** ως νομίμων **μέσω μιας επιχείρησης - βιτρίνας**, όπως συνηθίζεται να λέγεται, καθώς στην πραγματικότητα η επιχείρηση αυτή δεν λειτουργεί προκειμένου να προσδώσει έσοδα στον ιδιοκτήτη της, αλλά με σκοπό να δικαιολογήσει έσοδα που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να εμφανιστούν ως νόμιμα.

Οι πιο κοινές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούνται με αυτόν τον τρόπο είναι τα καζίνο και τα εστιατόρια και γενικώς οι χώροι διασκέδασης, όπου η διακίνηση του χρήματος γίνεται κατά κανόνα με μετρητά.

2-4-3. Εικονικές συμβάσεις αγοραπωλησίας.

Η κατάρτιση εικονικών συμβάσεων γίνεται με το σκοπό δικαιολόγησης τραπεζικών συναλλαγών με αντικείμενο υψηλά χρηματικά ποσά.

2-4-4. Λαθρεμπόριο συναλλάγματος - Παράνομα τραπεζικά συστήματα

είναι, άλλες δυο μέθοδοι μέσω των οποίων μπορούν οι δράστες να συγκαλύπτουν τα 'βρώμικα χρήματα' και να τα επανεμφανίζουν στην αγορά, έχοντας πλέον αποκτήσει νομιμοφάνεια.

Και οι δυο αυτές μέθοδοι έχουν το κοινό ότι είναι τελείως άτυπες χωρίς επίσημα παραστατικά και βασίζονται κατά βάση στην εμπιστευτικότητα και την όσο το δυνατόν πιο περιορισμένη παροχή πληροφοριών (Κάτσιος, 2008: 126-136).

2-4-5. Δωροδοκίες – Εκβιασμοί – Διαφθορά Τραπεζικών Στελεχών.

Με τις συγκεκριμένες πράξεις ο δράστης προσπαθεί να επηρεάσει τις αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων προς την κατεύθυνση που επιθυμεί, ασκώντας ο ίδιος πολιτική.

2-4-6. Ασφαλιστικές Εργασίες

Πρόκειται για ένα πεδίο ιδιαίτερα ελκυστικό για ξέπλυμα μέσω αμοιβαίων κεφαλαίων που πωλούν οι ασφαλιστικές εταιρίες καθώς οι δραστηριότητες τους εκτείνονται πέραν των με τη στενή έννοια ασφαλιστικών εργασιών.

Ένας τρόπος για την χρησιμοποίηση της ασφαλιστικής αγοράς είναι η οργάνωση ασφαλιστήριων συμβολαίων για περιουσιακά στοιχεία, είτε πραγματικά είτε «φαντάσματα», μέσα από έναν μεσίτη. Οι αξιώσεις από την ασφάλιση αυτή, μπορεί να γίνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα για να επιστραφούν τα χρήματα στον ασφαλιζόμενο.

Για να μειωθεί ο κίνδυνος αποκάλυψης, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι πληρωμές είναι κάτω από το premium της ασφάλισης ώστε ο ασφαλιστής να βγάζει κέρδος (Brigitte Unger, 2007).

2-4-7. Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς

Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, όπως μετοχές και ομόλογα, είναι γενικά χαμηλού κινδύνου και έτσι οι πιθανότητες να χαθεί κεφάλαιο είναι μικρές (Brigitte Unger, 2007). Επιπλέον, τα στοιχεία αυτά είναι υψηλής ρευστότητας, πράγμα που σημαίνει ότι μπορούν να μετατραπούν σε μετρητά πολύ εύκολα.

2-4-8. «Δημιουργική» Λογιστική

Παραποίηση οικονομικών μεγεθών της εταιρίας με ευέλικτες, αδιαφανείς και συχνά δόλιες λογιστικές μεθόδους ,με σκοπό την απόκρυψη της πραγματικής, οικονομικής της κατάστασης ,την αποφυγή ελέγχου και την συνέχιση της παράνομης δραστηριότητας

2-4-9. Ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών

Λογαριασμός πλάγιας πρόσβασης (Payable through account):

Τραπεζικός λογαριασμός που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελλάδα (ανταποκριτής) και ανοίγεται στο πλαίσιο διασυνοριακής σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης

(correspondent banking) με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατών πιστωτικού ιδρύματος εγκατεστημένου στην αλλοδαπή (ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης) για την εκ μέρους τους διενέργεια χρηματοπιστωτικών συναλλαγών στην Ελλάδα.

Ο μεγάλος αριθμός τραπεζικών συναλλαγών που διεκπεραιώνονται καθιστούν δύσκολο το εποπτικό έργο των αρμοδίων φορέων.

2-4-10. Τριγωνικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων

Η μία αγοράζει υπηρεσίες ή προϊόντα από την άλλη με εικονικά συνήθως τιμολόγια και χρεοπιστώνονται τα αντίστοιχα χρηματικά ποσά στους τραπεζικούς λογαριασμούς τους. Συνήθως οι εταιρείες αυτές φαινομενικά δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους και έχουν έδρα σε διαφορετικές χώρες.

2-4-11. Ξέπλυμα και φιλανθρωπία

Ανύπαρκτο πρόσωπο ανοίγει τραπεζικό λογαριασμό προκειμένου να συγκεντρωθούν χρήματα για μια φιλανθρωπική οργάνωση σε ξένη χώρα.

2-4-12. Τραπεζικός δανεισμός, έναντι ενεχύρου

Ως ενέχυρο, οι τράπεζες δέχονται κυρίως ακίνητα, μετοχές, ομόλογα, αλλά και... μετρητά. Η βεβαίωση της τράπεζας για το δάνειο που έδωσε με εγγύηση την κατάθεση μετρητών αποτελεί και το αποδεικτικό για το πόθεν έσχες. Το δάνειο στη συνέχεια αποπληρώνεται

2-4-13. Πιστωτικές κάρτες, ή οι κάρτες ανάληψης μετρητών

Αποτελούν ένα μέσο με το οποίο, εκείνοι οι οποίοι έχουν ξεπλύνει το χρήμα εφοδιάζονται με "ρευστό" χωρίς να αφήσουν ίχνη που να τους ενοχοποιούν. Οι κάρτες αυτές είναι το καλύτερο μέσο να βρίσκονται σε επαφή με λογαριασμούς που κατατίθενται σε ξένες χώρες. Ένας μεγάλος αριθμός από αυτούς τους λογαριασμούς είναι ανοικτός σε τράπεζες που εφαρμόζουν αυστηρά το απόρρητο. Οι τράπεζες αυτές εγγυώνται στους πελάτες τους, ότι οι πληροφορίες, οι σχετικές με τον λογαριασμό, συνδεδεμένο με την κάρτα, προστατεύονται με τους ίδιους κανόνες οι οποίοι προστατεύουν τις άλλες πληροφορίες πάνω σε τραπεζικό λογαριασμό.

2-4-14. Internet

Οι εποχές που το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος γινόταν σε καζίνο, μέσω ασφαλιστήριων συμβολαίων ή με δελτία Προ-Πο ανήκουν πια στο παρελθόν.

Πλέον, οι κακοποιοί έχουν πολύ περισσότερες δυνατότητες χάρη στο Internet.

Αναφέρουμε:

➤ Ψηφιακά νομίσματα

Μια πολύ διαδεδομένη πρακτική είναι μέσω ψηφιακών νομισμάτων τύπου Bitcoin, WebMoney κλπ. Η διαδικασία είναι απλή: αγοράζει κανείς ψηφιακά νομίσματα χρησιμοποιώντας "μαύρο" χρήμα και στη συνέχεια κάνει πληρωμές σε τρίτο ο οποίος μετατρέπει το ψηφιακό νόμισμα σε φυσικό. Με δεδομένο ότι στην περίπτωση των υπηρεσιών αυτών δεν έχουν πιστοποίηση ταυτότητας, όπως λ.χ. στο Paypal, όλα γίνονται πολύ πιο εύκολα.

➤ Ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking)

Παρακάμπτοντας την ασφάλεια του τραπεζικού δικτύου οι δράστες με λίγες απλές κινήσεις μεταφέρουν ιδιωτικούς ή εταιρικούς λογαριασμούς στις προσωπικές τους θυρίδες.

➤ Online Gaming

Όσο και αν ακούγεται περίεργο, ανάμεσα στους φανατικούς των online παιχνιδιών, υπάρχουν και οι "επαγγελματίες". Σε παιχνίδια ή ψηφιακούς κόσμους (όπως λ.χ. στο Second Life ή στο World of Warcraft) μπορεί κανείς να αγοράσει με πραγματικό χρήμα ψηφιακά αγαθά και υπηρεσίες και όσα δε χρησιμοποιήσει, στη συνέχεια να τα ξαναμετατρέψει σε ρευστό, αυτή τη φορά νόμιμο.

➤ Παραπλανητικά e-mail

Λογικά όλοι κάποια στιγμή έχουμε λάβει spam mails όπου μας προτείνουν τη συμμετοχή σε κάποια έξυπνη επιχειρηματική κίνηση, από την οποία μπορούμε να βγάλουμε εύκολα εκατομμύρια, απλά μεταφέροντας ποσά μέσω του λογαριασμού μας. Παρότι πολλές φορές στόχος των e-mail αυτών είναι το άδειασμα των λογαριασμών, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου πραγματικά γίνονται μεταφορές χρημάτων και πραγματικά ο "συνεργάτης" προσφέρει και αμοιβή, πολύ απλά γιατί έχουμε μετατραπεί σε συνεργό του.

➤ Προσφορά εργασίας από το σπίτι – (money mules)

Με παρόμοιο τρόπο μπορεί να λειτουργούν και αγγελίες για εργασία από το σπίτι που προσφέρουν εύκολα λεφτά σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αντικείμενο της εργασίας μπορεί απλά να είναι ...η μεταφορά χρημάτων μέσω του λογαριασμού του εργαζομένου, με άλλα λόγια το ξέπλυμα χρήματος.

➤ On Line υπηρεσίες στοιχημάτων

Αποτελεί μάλλον και τον πιο γνωστό τρόπο ξεπλύματος χρήματος στη χώρα μας, καθώς πολλά έχουν ακουστεί σχετικά με το στοίχημα και τους αγώνες ποδοσφαίρου στην Ελλάδα. Η διαδικασία είναι απλή, αρκεί να έχεις τους κατάλληλους συνεργάτες, προέδρους ομάδων, ποδοσφαιριστές ή διαιτητές. Τοποθετείς τα χρήματα που θέλεις να ξεπλύνεις σε

συγκεκριμένους αγώνες και στη συνέχεια εισπράττει το κέρδος ως νόμιμο χρήμα. Προφανώς, συνεννοημένη πρέπει να είναι και η On Line εταιρεία, η οποία θα "ζητήσει" το ισοζύγιο κερδών και "χασούρας" να είναι αντίστοιχο με τη γκανιότα της δηλ. την προμήθεια της

2-5. Αναφορές σε σκάνδαλα στην Ελλάδα

Η «ακτινογραφία» του σκανδάλου Ταχ.Ταμειυτηρίου: Οι πρωταγωνιστές και η ζημιά για το Δημόσιο

Στα 500 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η συνολική ζημιά που υπέστη το Δημόσιο από τα σκάνδαλα του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου, στο διάστημα 2006 έως 2012.

Το ποσό αυτό αφορά μη εξυπηρετούμενα δάνεια που δόθηκαν από τις διοικήσεις και τις υπηρεσίες του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου στο διάστημα αυτό, σε γνωστούς επιχειρηματίες, χωρίς να εξασφαλισθούν οι απαραίτητες εγγυήσεις.

Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις:

της εταιρείας BESTLINE (του Ομίλου Κοντομηνά)- ζημιά ύψους 138.750.467 Ευρώ

του ομίλου Κοντομηνά (με τον όμιλο ΔΕΜΚΟ)- ζημιά > 38.500.000 ευρώ

του ομίλου Κοντομηνά: ξέπλυμα βρώμικου χρήματος > 12.500.000 ευρώ

του ομίλου Λαυρεντιάδη: ζημιά 105.384.605 ευρώ (σε προσωπικούς λογαριασμούς Λαυρεντιάδη)

του ομίλου Γριβέα: ζημιά 17.641.000 ευρώ για δάνειο ύψους 170.000.000 ευρώ

<http://newpost.gr/ellada/489888/h-aktinografia-toy-skandaloy-tt-oi-prwtagwnistes-kai-h-zhmia-gia-to-dhmosio>

PROTON BANK

Η υπόθεση αφορά επισφαλείς δανειοδοτήσεις από την PROTON BANK την περίοδο που στο τιμόνι της τράπεζας ήταν ο επιχειρηματίας Λαυρέντης Λαυρεντιάδης. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, τα επισφαλή δάνεια που αγγίζουν τα 700 εκατομμύρια ευρώ, κατέληξαν σε εταιρίες συμφερόντων του επιχειρηματία.

<http://newpost.gr>

ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ

Όλοι ήξεραν για τις κινήσεις μου στην Ασπίς δήλωσε ο Π Ψωμιάδης; μέσα από τις φυλακές Κορυδαλλού και «καρφώνει» την πρώην εποπτική αρχή ΕπΕΙΑ (Επιτροπή Εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης) και την πολιτεία . Σύμφωνα με τον skai.gr μιλώντας στην εκπομπή «ΟΙ ΝΕΟΙ ΦΑΚΕΛΟΙ» της τηλεόρασης του ΣΚΑΙ τόνισε ότι «το επιχειρηματικό μας σχέδιο ήταν να γίνουμε ο πρώτος σε μέγεθος ασφαλιστικός όμιλος».

Ο ισχυρός άνδρας της **ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ** εξήγησε ότι για όλες τις κινήσεις του ίδιου και του Ομίλου του ήταν πλήρως ενημερωμένα τα αρμόδια εποπτικά όργανα της πολιτείας, ενώ όπως αποκάλυψε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης Γ. Πέτσας του είχε προτείνει το 2008 ακόμη και να αγοράσει κάποιες ακόμη μικρές ασφαλιστικές εταιρίες «ώστε σε μερικά χρόνια να έχει και η Ελλάδα μια μεγάλη εταιρεία που να ξεχωρίζει μέσα στην Ευρώπη».

Στην ίδια εκπομπή ο δικηγόρος 1500 θυμάτων ασφαλισμένων της Ασπίς κ Μιχάλης Μαρκουλάκος δήλωσε ότι «στρεφόμαστε εναντίον του ελληνικού δημοσίου για τις πλημμελείς πράξεις και παραλήψεις των εποπτικών του οργάνων, είτε αυτό είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης, είτε είναι η ΕΠΕΙΑ, είτε είναι η επιτροπή κεφαλαιαγοράς».

Επίσης ο Ελληνοαμερικανός ειδικός χρηματοοικονομικός σύμβουλος των θυμάτων της ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ, Έλιοτ Ηλιόπουλος ανέφερε ότι η έρευνα του καταδεικνύει με τον πιο ανάγλυφο τρόπο τις ευθύνες της πολιτείας και των εποπτικών αρχών. «Ήταν μια πυραμίδα» δήλωσε ο δικηγόρος των θυμάτων Μαρκουλάκος και συμπλήρωσε «κάθε χρόνο η εταιρία είχε ζημιά».

Σύμφωνα με τους δικηγόρους των θυμάτων, οι ευθύνες των εποπτικών αρχών είναι εμφανείς ακόμη και στις λογιστικές καταστάσεις της εταιρίας. «Το 70% των αποθεμάτων της εταιρίας ήταν σε συμμετοχές της εταιρίας, κι αυτό δεν θα ήταν πρόβλημα εάν οι συμμετοχές της εταιρίας δεν είχαν υπέρ-τιμολογηθεί, τέσσερις και πέντε φορές. Κι αυτό είναι οφθαλμοφανές από την πρώτη στιγμή».

www.Asfalisinet.gr

ΦΑΚΕΛΟΣ SIEMENS

Το σκάνδαλο Siemens στην Ελλάδα είναι ίσως το μεγαλύτερο πολιτικό και οικονομικό σκάνδαλο της μεταπολίτευσης και αφορά σε χρηματισμό Ελλήνων πολιτικών, στελεχών δημόσιων οργανισμών, δημοσιογράφων και επιχειρηματιών, από την γερμανική εταιρεία Siemens. Το σκάνδαλο αποκαλύφθηκε όταν έγινε γνωστό στη Γερμανία ότι η Siemens χρημάτιζε πολιτικούς σε διάφορες χώρες για να εξασφαλίσει συμβόλαια, 1,3 δις ευρώ μεταξύ των ετών 1990 και 2006.

Στελέχη της Siemens έχουν ισχυριστεί ότι συνολικά το ποσόν των 100 100 εκατομμυρίων μάρκων είχε δοθεί σε Έλληνες.

Τα χρήματα φαίνεται να διοχετεύτηκαν από κρυφά ταμεία της Siemens και μέσω υπεράκτιων (offshore) εταιρειών να έφταναν της τελικούς αποδέκτες της. Ο κύριος διαχειριστής των χρημάτων αυτών φαίνεται να είναι ο τότε διευθύνων σύμβουλος της Siemens Ελλάδος, Μιχάλης Χριστοφοράκος, καθώς και ο πρώην διευθυντής τηλεπικοινωνιών της Siemens Ελλάδος, Πρόδρομος Μαυρίδης.

<http://www.logiosermis.net>

2-6. Το Νομοθετικό πλαίσιο για το ξέπλυμα.

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή αλλιώς γνωστό ως «**ξέπλυμα χρήματος**» (γνωστό στην αγγλική ορολογία ως (money laundering) είναι γνωστό διεθνώς ήδη από μακρού χρόνου και φέρει ως γνωστόν «σφραγίδα προέλευσης» αμερικανική.

Ειδικότερα στις ΗΠΑ το ζήτημα του ξεπλύματος αντιμετωπίστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημά ως θέμα φορολογικής απάτης ή φοροδιαφυγής, χωρίς πρόβλεψη ειδικής ποινικής νομοθεσίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η καταδίκη του **Al Capone** το έτος **1932** μόνο για το αδίκημα της φοροδιαφυγής.

Το πρώτο βήμα για μια ποινικοποίηση του φαινομένου του ξεπλύματος γίνεται με την ψήφιση του Νόμου **Bank Secrecy Act** το έτος **1970** με τη θέσπιση αναφοράς/αναγγελίας εκ μέρους των τραπεζικών υπαλλήλων, (που είναι και οι αποδέκτες του σχετικού Νόμου) τραπεζικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων αξίας άνω των 10.000 Δολαρίων³.

Για πρώτη φορά ωστόσο το έτος **1986** ο Αμερικανός νομοθέτης θεσπίζει ειδικό νόμο για τον έλεγχο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, με τον οποίο και ποινικοποιείται η εν λόγω συμπεριφορά και επιχειρείται να καλυφθεί **το ευρύ φάσμα** και η μεγάλη ποικιλομορφία συμπεριφορών που εμπίπτουν στην έννοια του ξεπλύματος⁴.

Έτσι γίνεται λόγος για ξέπλυμα ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 με αφορμή τις υποθέσεις που διαλευκάνθηκαν στις ΗΠΑ όπως της εξαγοράς της Τράπεζας **BCCI** και της γνωστής υπόθεσης

³ R. Frank, Die Bekaempfung der Geldwaeshe in den USA, Peter Lang 2001, σελ. 95επ.

⁴ Money Laundering Control Act (MLCA) του έτους 1986.

ως «PIZZA CONNECTION» στην οποία οι δράστες των εγκλημάτων διοχέτευαν σε μια αλυσίδα καταστημάτων πίτσας το προϊόν των εγκλημάτων τους⁵.

Είναι κοινό μυστικό ότι και σήμερα η πρωτοβουλία των κινήσεων άμεσων και έμμεσων δηλαδή μέσω διαφόρων φορέων και οργανισμών όπως των **Ηνωμένων Εθνών**, του **Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου**, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης(**Ο.Ο.Σ.Α**)της **FATF**⁶ ή ακόμα και του **OFAC**⁷, εξακολουθεί να είναι αμερικανική και τούτο ειδικώς

σε ό,τι μεν αφορά το ρόλο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ευκόλως εξηγείται ενόψει της ισχυρότατης θέσης που έχει το αμερικανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα στην έτσι κι αλλιώς χωρίς σύνορα παγκοσμιοποιημένη σύγχρονη διεθνή οικονομία.

Ήδη μάλιστα και στην απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (εφεξής ΕΤΠΘ) της Τράπεζας της Ελλάδος συνιστάται ρητώς στα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να προσδιορίσουν τον κίνδυνο μιας χώρας από πλευράς ξεπλύματος να λαμβάνουν υπόψη τους και καταλόγους του OFAC ή ακόμη και καταλόγους του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ σχετικά με την παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις θέτουν ήδη ένα σημαντικότατο ζήτημα σε σχέση με τον τρόπο που παράγεται η νομοθεσία για το ξέπλυμα χρήματος τόσο η ελληνική όσο και η κοινοτική, το οποίο μάλιστα ήδη αποτελεί θέμα εντονότατου γενικότερου προβληματισμού.

Η έκταση του φαινομένου του ξεπλύματος είναι πραγματικά τεράστια. και είναι ασφαλώς απολύτως αδύνατο να έχει κανείς μια αξιόπιστη εκτίμηση για το ποσό το οποίο κατ' έτος ξεπλένεται παγκοσμίως και για το λόγο αυτό εξάλλου ακόμα και η FATF αποφεύγει πλέον να δημοσιεύει σχετικά στοιχεία.

⁵ Βλ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Τιμητικός Τόμος Γ.Α. Μαγκάκη, σελ. 381 επ. 384 υποσημ. 5. Ν. Βούτσα, Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ισχύουσες ρυθμίσεις και διαγραφόμενες προοπτικές σε επίπεδο Αντεγκληματικής Πολιτικής, ΠΛογ 2005/1467 υποσημ. 2.

⁶ Financial Action Task Force ή όπως στα ελληνικά συνήθως αποδίδεται Διεθνής Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης για την πρόληψη της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες (βλ. υπό τη δικτυακή διεύθυνση της FATF)

⁷ Office of Foreign Assets Control ή όπως στα ελληνικά αποδίδεται Γραφείο Ελέγχου Ξένων Κεφαλαίων. Πρόκειται για τμήμα του αμερικανικού Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο ωστόσο έχει θεσπιστεί με ειδική νομοθεσία και υπάγεται απ' ευθείας στον Αμερικανό Πρόεδρο με εξουσίες και διαταγές που περιβάλλονται τον τύπο των Προεδρικών διατάξεων και επιβάλλουν οικονομικές και εμπορικές κυρώσεις βασιζόμενες στη αμερικανική εξωτερική πολιτική και τον σκοπό προστασίας της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ από τρομοκράτες, μεγαλέμπορους-διακινητές ναρκωτικών, κατασκευαστές όπλων μαζικής καταστροφής κ.λπ.

Ενόψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα για τους παραπάνω λόγους κατεξοχήν προσφέρεται ως μέσο για το ξέπλυμα χρήματος, ωθήθηκαν η Διεθνής Κοινότητα μέσω Διεθνών Οργανισμών και ειδικώς για το σκοπό αυτό συσταθέντων φορέων, οι εθνικές νομοθεσίες σε συνεργασία μεταξύ τους καθώς και σε συνεργασία με τις εθνικές εποπτικές αρχές στη διαμόρφωση ενός αναλυτικού ρυθμιστικού πλαισίου των αυξημένων υποχρεώσεων των φορέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο μάλιστα με αλληπάλλληλες τροποποιήσεις, διαρκώς μεταβάλλεται και αυστηροποιείται.

Προς τούτο δε συντείνει και η ολοένα αυξανόμενη σημασία που προσδίδουν στο όλο θέμα οι εθνικές κυβερνήσεις και διεθνείς οργανώσεις σε συνδυασμό μάλιστα και με το πλαίσιο της λεγόμενης καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Εγγύηση για την πιστή τήρηση εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων των θεσπιζόμενων αυξημένων υποχρεώσεων τους προς το σκοπό πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παρέχεται αφενός μεν από την απειλή επιβολής σημαντικότερων **διοικητικών κυρώσεων** σε αυτές σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσής τους αλλά κυρίως από τον κίνδυνο απαξίωσης του ονόματος και της φήμης τους σε συνθήκες εντονότατου ανταγωνισμού αν π.χ. μια τράπεζα δεχθεί παρατηρήσεις για πλημμελή εφαρμογή της νομοθεσίας για το ξέπλυμα από έναν διεθνή φορέα, όπως λ.χ. το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Οι οικονομικές/εμπορικές συνέπειες ενός τέτοιου ενδεχομένου για μια τράπεζα μπορεί να είναι σημαντικότερες και έτσι μάλλον εξηγείται και η απόλυτη προθυμία των τραπεζών να διαδραματίσουν το ρόλο που τους επιφυλάσσει ο νόμος έστω και αν για το λόγο αυτό πρέπει λχ. να δαπανήσουν τεράστια ποσά για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πληροφορικών συστημάτων.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο έχει διαμορφωθεί σε τρία επίπεδα παρέμβασης:

2-6-1. Διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο

Όσον αφορά στο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο, ο κύριος φορέας από τον οποίο εκπορεύονται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου⁸ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές

⁸ Οι κανόνες που παράγουν οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί και fora στο πλαίσιο της λειτουργίας τους διακρίνονται με βάση τη δεσμευτικότητά τους:

- σε κανόνες με νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα που αφορούν σχεδόν αποκλειστικά την εσωτερική λειτουργία τους, και

δραστηριότητες είναι η «Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης» (“Financial Action Task Force”, εν συντομία “FATF”). Πρόκειται για ανεξάρτητη ομάδα δράσης της οποίας η νομιμοποιητική βάση είναι η πολιτική δέσμευση των κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών που συμμετέχουν σε αυτήν. Συγκροτήθηκε το 1989 στη Διάσκεψη Κορυφής των **G-7** (σήμερα G-8) και υποστηρίζεται γραμματειακά από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (**Ο.Ο.Σ.Α.**) Ο εν λόγω φορέας δεν είναι διεθνής οργανισμός.

Η εντολή λειτουργίας της F.A.T.F ανανεώνεται με διαδοχικές ανανεώσεις. Σήμερα αριθμεί **31 Κράτη-Μέλη** από έξι ηπείρους (στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα επτά ιδρυτικά κράτη του G-7 και η Ελλάδα) και 2 περιφερειακούς οργανισμούς δηλαδή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου. Έργο της FATF είναι η καθιέρωση διεθνών προτύπων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ειδικά σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η FATF εξέδωσε το 1990, 40 Συστάσεις, οι οποίες ισχύουν σήμερα όπως διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίησή τους το 1996 και το 2003, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις που έλαβαν χώρα εν τω μεταξύ στις πρακτικές και μεθόδους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να υπάρξει πρόνοια για την αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων. Ενώ για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μετά τα γεγονότα της 11ης η FATF εξέδωσε το 2001, 8 συμπληρωματικές Ειδικές Συστάσεις καθώς και μία ένατη για τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων.

Το 2004 αναθεωρήθηκαν οι 25 από τις 40 συστάσεις για το ξέπλυμα και σήμερα ισχύουν οι 40 + 9 Αναθεωρημένες Συστάσεις.

Περαιτέρω, το διεθνές νομικό πλαίσιο συμπληρώνεται με τρεις διεθνείς συμβάσεις:

- Τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 («**Σύμβαση της Βιέννης**»), η οποία επικεντρώνεται εξειδικευμένα στα ζητήματα σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών.

-
- σε συστάσεις και κανόνες εν γένει «ήπιου διεθνούς οικονομικού δικαίου» (soft international economic law), είτε γενικής εφαρμογής (με τη μορφή προτύπων καλής συμπεριφοράς), είτε προς συγκεκριμένους αποδέκτες.

Στη δεύτερη αυτή κατηγορία εμπίπτουν οι κανόνες διεθνούς δικαίου που εκπορεύονται από την FATF (όπως και από την κατωτέρω αναφερόμενη Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία). Βλέπε σχετικά Στεφάνου - Γκόρτσος (2005), Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 3-5.

- Τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990⁹ για τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες («**Σύμβαση του Στρασβούργου***»), με την οποία επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός διεθνούς πλαισίου συνεργασίας σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η εν λόγω Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1.9.1993 και σε αυτή έχει προσχωρήσει, πέρα από όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και η Αυστραλία.

- Τη **Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999** για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2002 και έχει κυρωθεί από 132 κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.
- Τη **Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος**, την οποία υπέγραψαν τα 121 από τα 148 μέλη του ΟΗΕ το Δεκέμβριο του 2000 στο **Παλέρμιο της Σικελίας**. Συνέβαλε στην τροποποίηση του ποινικού μας κώδικα (άρθρο 187)που αφορά την εγκληματική οργάνωση.

Περαιτέρω, σε διεθνές επίπεδο η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, στο πλαίσιο ενός εκ των επικουρικών της στόχων, έχει διατυπώσει κατά καιρούς τις θέσεις της σε θέματα πρόληψης της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με στόχο την προώθηση της ομοιόμορφης ερμηνείας και αντιμετώπισης από τις εθνικές εποπτικές αρχές-μέλη της των βασικών ζητημάτων που ανακύπτουν.

Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκε, μεταγενέστερα της Εγκυκλίου Διοίκησης 16/2.8.2004, η έκθεση με τίτλο “**Consolidated KYC (Know Your Customer) Risk Management**”, η οποία περιέχει διεξοδικές αρχές αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου στο πλαίσιο της ακολουθούμενης διαδικασίας αναγνώρισης και πιστοποίησης της ταυτότητας των πελατών.

⁹ Πρβλ. μεταξύ άλλων και Γ.Δημήτρηνα, ό.ά, σελ37 επ., Σ.Παύλου, Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Από τον Ν 2331/2005 στον Ν 3424/2005,η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σελ 342 επ., ιδίως, σελ.344 και 345, υπο στ. 2 η θεσμική ιστορία των ν 2331/1905 και 3424/2005.

2-6-2. Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο

- i) **Πρώτη Κοινοτική Οδηγία 91/308/ΕΟΚ¹⁰**, του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με την οποία υιοθετήθηκαν σε κοινοτικό επίπεδο οι αρχικές 40 συστάσεις της FATF.
- ii) **Δεύτερη Κοινοτική Οδηγία 2001/97/ΕΚ¹¹**, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με την οποία τροποποιήθηκε η προηγούμενη Οδηγία (91/308/ΕΟΚ) προκειμένου να προσαρμοστούν οι διατάξεις της στις αναθεωρημένες 40 συστάσεις της FATF του 1996.
- iii) **Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου 2001/500/ΔΕΥ**, η οποία κατά κύριο λόγο ρυθμίζει ζητήματα εφαρμογής της προαναφερθείσας «Σύμβασης του Στρασβούργου»
- iv) **Τρίτη Κοινοτική Οδηγία 2005/60/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες». Η εν λόγω Οδηγία συνιστά κωδικοποίηση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, καταργεί την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/97/ΕΚ, ενώ εισάγει και σημαντικές αλλαγές στα μέχρι σήμερα ισχύοντα επεκτείνοντας μάλιστα μεταξύ άλλων το πεδίο εφαρμογής του νόμου και σε όσους εμπορεύονται σε μετρητά για ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των 15.000 ευρώ.
- v) **Οδηγία 2006/70/ΕΚ** της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2006, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του «πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου» και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση.

¹⁰ Βλ. μεταξύ άλλων Γ. Δημήτριάνα, ό.ά,σελ.42επ,Σ.Παύλου,Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.Από τον Ν2331/2005στονΝ3424/2005,η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής,σελ.342επ.Λ.Πατσαβέλα.Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες- Οι νεότερες εξελίξεις Ποιν. Χρ. 2006, σελ. 367 ιδίως σελ. 360 επ.

¹¹ Εφημερίδα ΕΕ L344/28.12.2001,σελ.76 επ.

- vi) **Τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1781/2006** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών.
- vii) Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. **1781/2006**, ο οποίος ισχύει από 1η Ιανουάριου 2007, ενσωματώνει στο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο την Ειδική Σύσταση υπ' αριθμ. 7 (SR VII) της FATF, η οποία αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να συνοδεύουν τον πληρωτή μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και αριθμό λογαριασμού) σε οποιοδήποτε νόμισμα και οποιαδήποτε χώρα, από και προς πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- viii) **Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2001** για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος.
- ix) Με την Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου **2001/500/ΔΕΥ** τα κράτη-μέλη κλήθηκαν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να μη διατυπώνουν ούτε να διατηρούν επιφυλάξεις όσον αφορά τα άρθρα 2 και 6 της Σύμβασης του Στρασβούργου (μέτρα δήμευσης και αδικήματα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, αντίστοιχα). Καθιερώθηκαν επίσης διατάξεις σε σχέση με τις επιβαλλόμενες από τα κράτη-μέλη κυρώσεις επί των εγκλημάτων της παρ. 1 του άρθρου 6 της εν λόγω Σύμβασης, της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων αξίας αντίστοιχης προς εκείνη των προϊόντων του εγκλήματος, καθώς και τον τρόπο αντιμετώπισης των αιτήσεων αμοιβαίας συνδρομής.

Καταληκτικά, αν και δεν εντάσσεται αμιγώς στην έννοια του διεθνούς και ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου, δεν θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας η επίδραση που άσκησε στη διαμόρφωση της απόφασης **η έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου**, που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2006, για την αξιολόγηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας (Financial System Stability Assessment - FSSA).

2-6-3. Ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο

Το Ελληνικό κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δίδεται κατά κύριο από το νόμο **2331/1995**, με τη θέσπιση του οποίου ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο **οι διατάξεις της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ**. Ο εν λόγω νόμος ισχύει σήμερα όπως διαμορφώθηκε μετά την τελευταία τροποποίηση του από **τον ν. 3424/2005**, με τον οποίο προσαρμόστηκε η Ελληνική νομοθεσία στην **Οδηγία 2001/97/ΕΚ**.

Η χώρα μας έχει εναρμονισθεί με την τελευταία Οδηγία 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τον **ν. 3691/2008**, καθώς και με τις διατάξεις 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαιρέσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση.

Σημαντικές τροποποιήσεις του νόμου **3691/2008** πραγματοποιήθηκαν μεταγενέστερα με τον νόμο **3875/2010** (αναφορικά με το ποινικό αδίκημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας) και το **ν.3932/2011** (αναφορικά με την διάρθρωση της Αρχής Καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τις διαδικασίες δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων των υποκείμενων σε συγκεκριμένες οικονομικές κυρώσεις προσώπων, ομάδων ή οντοτήτων).

Το ελληνικό νομικό πλαίσιο ειδικώς σε ό,τι αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα διαμορφώνεται ακόμη από:

- **Την Απόφαση ΕΤΠΘ 231/4/13.10.2006** της Τράπεζας της Ελλάδος που αποτελεί το Παράρτημα 4 της ΠΔ/ΓΕ 2577/2006.
- **Την Απόφαση 23/404/22.11.2006** του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς
- Τον Νόμο 3691/5.8.2008
- **Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 281/17.3.2009** η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου 3691/2008 από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι οποίοι εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 285/9.7.2009 η οποία περιλαμβάνει ενδεικτική τυπολογία ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13 και 14 του άρθρου 4 του Νόμου 3691/2008.
- **Την Απόφαση 1/506/8.4.2009** του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του Νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,
- **Την Απόφαση 154/5Α/31.8.2009** του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του

Νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης¹².

¹² Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης, «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N 3691/2008)», Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση

Κεφάλαιο 3

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

3-1. Έννοια

Στην Ελληνική νομοθεσία, στο άρθρο 1 περ. δ) και ε) του Νόμου 2331/95, όπως αυτός πλέον ισχύει μετά την τελευταία τροποποίηση του από τον Ν.3424/2005, επαναλαμβάνονται οι ορισμοί των εννοιών του πιστωτικού ιδρύματος και του χρηματοπιστωτικού οργανισμού έτσι όπως αυτοί είχαν ήδη προγραφεί στον αρχικό Νόμο 2331/95 και διευρύνονται πλέον με τον πρόσφατο Ν. 3424/2005 και με άλλα είδη εταιρειών ,όπως λ.χ. με τα λεγόμενα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που εντάσσονται στην έννοια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος ή των ασφαλιστικών εταιρειών που ασκούν ασφαλίσεις ζωής και που εντάσσονται στην έννοια των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Το σύνολο των περιγραφομένων στις δύο αυτές παραγράφους εταιριών ,που εντάσσονται στις δύο παραπάνω κατηγορίες αποτελούν το λεγόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Αντιπροσωπευτικό δείγμα πιστωτικού ιδρύματος είναι μια οποιαδήποτε τράπεζα ενώ της δεύτερης κατηγορίας χρηματοπιστωτικού οργανισμού είναι μια οποιαδήποτε χρηματιστηριακή εταιρία μέλος του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.

3-2. Υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης από παράνομες ενέργειες (άρθρο 4 Ν. 2331/95 όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το Ν. 3424/2005, η αντικατάσταση του από το Ν.3691/2008¹³ αφήνει αναλλοίωτο το εκπόνημα εξεργασίας στις παρακάτω θεματικές ενότητες)

¹³ Ο όρος βασικά εγκλήματα ο οποίος είχε χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενο από αυτόν νόμο (ν. 3424/2005) αντικαταστάθηκε με τον όρο «βασικά αδικήματα».

Κατά συνέπεια καθορίστηκαν ως βασικά αδικήματα, αξιόποινες πράξεις δύο κατηγοριών. Στη πρώτη καθορίζονται συγκεκριμένα αδικήματα ως βασικά.

Τις θεσπιζόμενες από το νόμο υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος μπορούμε για λόγους συστηματικούς να τις εντάξουμε *σε τρεις βασικούς γενικούς κύκλους υποχρεώσεων*:

- Υποχρεώσεις εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη και εντοπισμού μέσω συλλογής και εκτίμησης συνδυαστικών πληροφοριών των ύποπτων και ασυνήθων συναλλαγών.
- Υποχρεώσεις αναφοράς στην Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή του άρθρου 7 κάθε ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής και υποχρέωση κατ' αρχήν άρνησης της εκτέλεσης των συναλλαγών αυτών και τέλος
- Υποχρέωση οργάνωσης συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ορισμός υπευθύνου διευθυντικού στελέχους για κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, για να διασφαλιστεί η λεγόμενη κανονιστική συμμόρφωση του οργανισμού στα εκάστοτε ισχύοντα.

Στη λίστα αυτή περιλαμβάνονται 17 αδικήματα επαναφέροντας τη λίστα των ίδιων αδικημάτων που καθόρισε ο νόμος 3424/2005 με τη προσθήκη της ενεργητικής δωροδοκίας και της δωροδοκίας του δικαστή.

Στη δεύτερη κατηγορία βασικό αδίκημα αποτελεί επίσης και κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των 6 μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Στη προηγούμενη αντίστοιχη διάταξη απαιτούνταν ως προϋπόθεση χαρακτηρισμού ενός αδικήματος, η δημιουργία από τη τέλεση του, περιουσίας τουλάχιστον 15.000 Ευρώ.

Η ρύθμιση αυτή η οποία αξίωνε το ελάχιστο όριο αυτό ώστε να θεωρείται ένα αδίκημα βασικό (ανεξαρτήτως του ότι αυτή η διάκριση δεν ίσχυε στα αδικήματα της λίστας), ήταν εναρμονισμένη με το προοίμιο της δεύτερης οδηγίας που θεωρούσε ότι θα έπρεπε να αποτελέσουν βασικά αδικήματα και άλλες πράξεις τιμωρούμενες με ελάχιστο όριο ποινής άνω των 6 μηνών από τη τέλεση του οποίου προκύπτουν ουσιαστικές πρόσοδοι.

Με τη διάταξη αυτή λοιπόν, απαλείφεται αυτή η πρόσθετη προϋπόθεση ενός ελάχιστου ορίου ποσού και διευρύνονται αφόρητα και υπέρμετρα τα βασικά αδικήματα.

Η έκθεση για να αποκρούσει εύλογες ενστάσεις ως προς την ορθότητα της νέας ρύθμισης προβάλλει τα ακόλουθα επιχειρήματα:

- i. Ως προς τη λίστα των 17 αδικημάτων δεν τίθεται ελάχιστο όριο περιουσίας (προκειμένου να θεωρούνται ως βασικά)
- ii. Η αντιμετώπιση πράξεων νομιμοποίησης που προέρχονται από βασικά αδικήματα που απέφεραν προσόδους μικρής βαρύτητας, ήδη προβλέπονται και αντιμετωπίζονται με τον νέο νόμο με μειωμένη ποινή.
- iii. Η δεύτερη τροποποίηση που επέφερε ο νόμος 3691/2008 στη παλαιότερη διάταξη είναι η προσθήκη ότι θεωρείται ως βασικό αδίκημα το κάθε άλλο αδίκημα από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Το πρόσωπο μάλιστα αυτό που πρέπει να είναι διευθυντικό στέλεχος, ορίζεται και ως το τελικώς υπεύθυνο ως εκπρόσωπος του νομικού προσώπου, για τις αναφορές των ύποπτων συναλλαγών στην αρμόδια Αρχή του άρθρου 7. Πρόκειται για τον γνωστό υπό την αγγλική ορολογία *compliance officer*.

3-2-1. Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ.

Η εξακρίβωση της ταυτότητας των συναλασσομένων και ο εντοπισμός υπόπτων και ασυνήθων συναλλαγών

Στον πρώτο και βασικό κύκλο υποχρεώσεων εμπίπτει καταρχάς η λεπτομερώς περιγραφόμενη στο νόμο (άρθρο 4 παρ. 1 έως 6) διαδικασία εξακρίβωσης της ταυτότητας του συναλασσομένου με **απαραίτητο έλεγχο των βασικών εγγράφων πιστοποίησης της ταυτότητάς του, της διεύθυνσης κατοικίας του, του ασκούμενου επαγγέλματος του και της επαγγελματικής του διεύθυνσης καθώς και του αριθμού φορολογικού του μητρώου.**

Η γενική αυτή υποχρέωση κατ' αρχήν αναφέρεται σε συμβάσεις ανοίγματος λογαριασμών καθώς και σε πάσης φύσεως συναλλαγές αξίας μεγαλύτερης των 15.000€

Σε περίπτωση δε βάσιμης αμφιβολίας για το κατά πόσον ο εμφανιζόμενος συναλασσόμενος ενεργεί πράγματι για λογαριασμό του ή για άλλον, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να λαμβάνει, κατά τη διατύπωση του νόμου, «τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν» (άρθρο 4 παρ. 3).

Ήδη στο σημείο αυτό γεννάται ένα πρώτο ερώτημα: πως ορίζονται αλήθεια τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα και μέχρι ποιο όριο μπορεί να φτάσει η προσπάθεια πρόσθετης συλλογής πληροφοριών για την εξακρίβωση της πραγματικής ταυτότητας του συναλασσομένου ειδικώς μάλιστα σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι πρόκειται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

Στον ίδιο κύκλο υποχρεώσεων εμπίπτει και η πλέον διφορούμενη και προβληματική, επιβαλλόμενη από το νόμο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα συνολική και **συνδυαστική συνεκτίμηση των διαθέσιμων πληροφοριών για έναν πελάτη** προς το σκοπό κατ' αρχήν του εντοπισμού και εν συνεχεία της **αποτροπής της διενέργειας υπόπτων συναλλαγών** που θεσπίζεται στο άρθρο 4 παρ. 9 του νόμου.

Έτσι οφείλει το χρηματοπιστωτικό σύστημα να εξετάζει με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή που μπορεί να συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, να συνεκτιμά το συνολικό χαρτοφυλάκιο του συναλλασσομένου για να εξακριβώσει τη συμβατότητα της συναλλαγής με το χαρτοφυλάκιο του και επίσης του παρέχεται εν λευκώ η εξουσιοδότηση από το νόμο (άρθρο 4 παρ. 9 περ. β') να εξειδικεύσει κατά την κρίση του τα κριτήρια αναζήτησης των υπόπτων συναλλαγών.

3-2-1-1. Ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος σαν Αρμόδια Αρχή

Σαν «Αρμόδια Αρχή» σύμφωνα με το Ν.2331 ορίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, όσον αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα, τις εταιρίες χρηματοδοτικής μισθώσεως, τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, τις εταιρίες επιχειρηματικού κεφαλαίου και τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος. Όσον αφορά τις ασφαλιστικές εταιρίες, το Υπουργείο Εμπορίου και τους λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς την «Αρμόδια Αρχή» αποτελεί η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Έτσι η **Τράπεζα της Ελλάδος και συγκεκριμένα η αρμόδια Διεύθυνση της** περί εποπτείας του πιστωτικού συστήματος ως αρμοδία εποπτική αρχή όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, έχει διαμορφώσει και εξειδικεύσει σε **ένα είδος τυπολογίας της ύποπτης και ασυνήθους συναλλαγής** κριτήρια και ενδείξεις που μπορούν να υποδηλώνουν καταρχήν ύποπτες συναλλαγές για ξέπλυμα.

Περαιτέρω με βάση τις γενικές αυτές κατευθυντήριες αρχές το κάθε πιστωτικό ίδρυμα και ειδικώς τα μεγαλύτερα από αυτά, διαμορφώνουν και **έναν εσωτερικό κανονισμό παρακολούθησης υπόπτων συναλλαγών**

Εντελώς ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ως ενδείξεις χρησιμοποιούνται λ.χ. η παροχή ανεπαρκών ή ύποπτων πληροφοριών και στοιχείων για την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη, η διαπίστωση δραστηριότητας ασύμβατης με την γενικότερη επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη, το συχνό άνοιγμα και κλείσιμο πολλών τραπεζικών λογαριασμών χωρίς εμφανή λόγο κ.λπ.

- Στον ίδιο αυτό κύκλο υποχρεώσεων τέλος μπορεί να ενταχθεί και η θεσπιζόμενη στο άρθρο 4 παρ. 7 του νόμου **γενική υποχρέωση** των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών **να τηρούν ειδικό Αρχείο**, στο οποίο πρέπει να φυλάσσουν όλα τα σχετικά έγγραφα των παραπάνω συναλλαγών τουλάχιστον επί πενταετία.

Πρόκειται στην πραγματικότητα περί δημιουργίας αρχείου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 2 παρ. ε) του ν. 2472/97, την οποία επιβάλλει ο ίδιος ο νόμος άρθρο 5 παρ. 2 περ. β του νόμου 2472/97.

Τίθεται μετά ταύτα ευλόγως το ερώτημα, είναι επιτρεπτή και υπό ποιες προϋποθέσεις **η παραβίαση των προσωπικών δεδομένων** με ανατιθέμενο συμφέρον τον εντοπισμό τυχόν υπόπτων συναλλαγών;

3-2-2. Υποχρεώσεις αναφοράς στην Α.Δ.Α

Υποχρεώσεις αναφοράς στην Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή κάθε ύποπτης για ξέπλυμα χρήματος ή ασυνήθους συναλλαγής και υποχρέωση άρνησης της εκτέλεσης των συναλλαγών αυτών.

Στο δεύτερο κύκλο υποχρεώσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος μπορούμε και πάλι για λόγους συστηματικούς να εντάξουμε τις ακόλουθες επιμέρους υποχρεώσεις:

3-2-2-1. Υποχρέωση αναφοράς υπόπτων συναλλαγών

Η βασική υποχρέωση αναφοράς για νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων, στην ανεξάρτητη διοικητική Αρχή¹⁴ του άρθρου 7 του νόμου για το ξέπλυμα χρήματος (άρθρο 2^α παρ. 7 περ. γ' σε συνδυασμό με άρθρο 2 παρ. 1 περ. γ καθώς και άρθρο 4 παρ. 10).

Το πραγματικό περιεχόμενο και το εύρος της υποχρέωσης αυτής προκύπτει μόνο αν ερμηνευθούν συνδυαστικά οι παραπάνω τρεις διατάξεις.

Στην μεν πρώτη (άρθρο 2^α παρ. 7 περ. γ) γίνεται λόγος για υποχρέωση αναφοράς των υπόπτων συναλλαγών στην δε δεύτερη διάταξη, που προβλέπει τον κυρωτικό κανόνα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, προστίθενται στις ύποπτες συναλλαγές και **οι απλώς ασυνήθεις**, για τις οποίες επίσης υπάρχει υποχρέωση αναφοράς στην ανεξάρτητη Αρχή.

Τέλος στη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 10 του νόμου τίθεται ως τελικό κριτήριο, με βάση το οποίο θα κρίνεται κάθε φορά αν μια ύποπτη ή ασυνήθης συναλλαγή θα αναφερθεί στην ανεξάρτητη Αρχή, το κατά πόσον τα συμπροσδιοριστικά στοιχεία της συναλλαγής αυτής παρέχουν ενδείξεις εγκληματικής δραστηριότητας.

Το μέγιστο πρόβλημα του πλέγματος των διατάξεων αυτών είναι βεβαίως ότι ο νόμος **δεν προσδιορίζει την έννοια της ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής**¹⁵.

¹⁴ Βλ. σχετικά Σ. Παύλου, Νομιμοποίηση Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ό. ά, σελ. 349, Ν. Λίβος, 'Πολύ κακό για το τίποτα'; Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ποιν. Χρ.2006, σελ.380 επ. ιδίως σελ. 381 επ.

¹⁵ Νόμος 3691/2008 Άρθρο 4 παράγραφος 13,14.

Κατά συνέπεια ουδεμία ασφάλεια υπάρχει σχετικά με το περιεχόμενο της περιγραφόμενης στο νόμο υποχρέωσης.¹⁶

Πρόβλημα βεβαίως που ιδιαιτέρως επιτείνεται ενόψει του ότι με την τυχόν μη στην εν λόγω ασαφή υποχρέωση ο νόμος συνδέει και ποινικές κυρώσεις έτσι ώστε να οδηγούμαστε σε παραβίαση της συνταγματικά κατοχυρωμένης (άρθρο 7 παρ. 1 του Συντάγματος) αρχής *nullum crimen sine lege certa*¹⁷

Πρέπει ωστόσο να θεωρείται λογικώς αυτονόητο στοιχείο της έννοιας της ύποπτης συναλλαγής η σύνδεσή της με μια προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα από εκείνες που εμπίπτουν στην έννοια του βασικού εγκλήματος (βασικό αδίκημα κατά Ν.3691/2008) και η προέλευση της περιουσίας, που αποτελεί το επίμαχο αντικείμενο της συναλλαγής, ακριβώς από την υπόψη εγκληματική δραστηριότητα¹⁸.

3-2-2-2. Ύποπτο Vs Ασύνηθες

Δεν αρκεί λοιπόν γενικώς και αορίστως μια πιθανολόγηση περί υπόπτου συναλλαγής αλλά αντιθέτως απαιτείται τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής **να δημιουργούν την υποψία** ότι το αντικείμενό της προέρχεται από προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα.

Το πρώτον επιχειρείται ένας εμπειρικός και επιβοηθητικός και όχι βεβαίως νομοθετικός ορισμός της έννοιας της ασυνήθους και ύποπτης συναλλαγής με την σε ισχύ απόφαση του ΕΤΠΘ της Τράπεζας της Ελλάδος (παράρτημα 4 της υπ' αριθμ. 2577/9.3.2006 Πράξης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Κεφάλαιο 5 υπό 5.1.), σύμφωνα με την οποία ως ασυνήθης νοείται η συναλλαγή που δεν έχει προφανή οικονομικό ή νόμιμο σκοπό ενώ ως ύποπτη νοείται εν γένει εκείνη που μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ασυμβίβαστη με τις γνωστές και νόμιμες εργασίες του πελάτη ή τις προσωπικές του δραστηριότητες ή με το συνηθισμένο κύκλο εργασιών του συγκεκριμένου λογαριασμού.

Πρόσθετη αυταπόδεικτη δυσχέρεια στον ακριβή προσδιορισμό του περιεχομένου της εν λόγω υποχρέωσης αναγγελλιάς δημιουργείται από τη χρήση ενός υποκειμενικού μεγέθους, **στο βαθμό που**

¹⁶ Βλ. σχετικά Σ. Παύλου, Νομιμοποίηση Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ό. ά, σελ. 349, Ν. Λίβος, 'Πολύ κακό για το τίποτα'; Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ποιν. Χρ.2006, σελ.380 επ. ιδίως σελ. 381 επ.

¹⁷ Βλ. έτσι Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Δικηγορικό απόρρητο και νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων ΠοινΧρ 2006/289 επ. και ειδικότερα 299.

¹⁸ Βλ. έτσι ορθά Λίβος, Πολύ κακό για το τίποτα: Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, ΠοινΧρ 2006/380 επ. και ειδικώς σελ. 382.

το ύποπτο ή ασυνήθες μιας συναλλαγής κρίνεται πάντα με βάση την εκτίμηση του διενεργούντος τη συναλλαγή¹⁹.

Ωστόσο σε ό,τι τουλάχιστον αφορά τις υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το πρόβλημα αυτό επιχειρείται να λυθεί με την προσπάθεια αντικειμενικοποίησης της έννοιας των ασυνήθων ή υπόπτων συναλλαγών δια της δημιουργίας μια αναλυτικής εμπειρικά διαμορφωμένης τυπολογίας των ύποπτων και ασυνήθων συναλλαγών που παρέχουν κάποια ασφαλή και κυρίως αντικειμενικοποιημένα κριτήρια διάγνωσης²⁰.

Δεν αρκεί λοιπόν κατ' αρχήν απλή εικασία αλλά αντιθέτως θα πρέπει να πρόκειται για μια πιθανολόγηση που θα στηρίζεται σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, αντικειμενικά διαγνώσιμα χαρακτηριστικά της συναλλαγής, τα οποία να επιτρέπουν το πιθανολογικό συμπέρασμα ότι η ερευνώμενη συναλλαγή συνδέεται με ξέπλυμα βρώμικου χρήματος²¹.

3-2-2-3. Άρση τραπεζικού απορρήτου-Περιορισμός ατομικών δικαιωμάτων

Την παροχή πάσης φύσεως πληροφοριών προς την αρμόδια Αρχή, τις δικαστικές και εισαγγελικές αρχές αρκεί κατά την κρίση των φορέων αυτών που αιτούνται τις πληροφορίες να πιθανολογείται σχέση μιας συναλλαγής με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (άρθρο 4 παρ. 13).

Με τη διάταξη αυτή είναι προφανές ότι **καταλύεται** έναντι των Αρχών **κάθε έννοια τραπεζικού απορρήτου** ή προστασίας προσωπικών δεδομένων αρκεί να πιθανολογείται σχέση της συναλλαγής με ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.²²

Οι αυξημένες προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος με το **ΝΔ 1059/71 περί άρσεως τραπεζικού απορρήτου** (εξιχνίαση κακούργηματος και έκδοση σχετικού βουλεύματος για το επιτρεπτό της άρσης) προδίδουν την ευαισθησία του νομοθέτη όταν πρόκειται να θεσπίσει εξαιρετικά μέτρο που **συνεπάγεται περιορισμό ατομικών δικαιωμάτων**.

¹⁹ Βλ. έτσι Συμεωνίδου-Καστανίδου, ό.π. ΠοινΧρ 2006/289 επ. και ειδικότερα σελ 298.

²⁰ Απόφαση ΕΤΠΘ 285 / 9.7.2009

²¹ Βλ. έτσι Werner, ό.π. σελ. 133 επ., Michael Kaufmann, Die Bedeutung der Einziehung von Bankmitarbeitern in die strafrechtliche Bekämpfung der Geldwaesche, 2003, σελ. 137 επ.

²² Για το ζήτημα του τραπεζικού απορρήτου σε σχέση με το ξέπλυμα χρήματος βλ. γενικότερα Λ. Κωνσταντινίδη, Τραπεζικό απόρρητο και νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Τιμητικός Τόμος Μαγκάκη, σελ. 315 επ.

Ενόψει της θεσπιζόμενης υποχρέωσης στο νόμο περί ξεπλύματος για παροχή πληροφοριών κατόπιν απλού αιτήματος των Αρχών αναζητά κανείς ματαιώς στην εν λόγω ρύθμιση, ψήγματα έστω αυτής της ευαισθησίας. Το πρόβλημα μάλιστα επιτείνεται ενόψει αφενός μεν της θέσπισης υποχρέωσης αναφοράς κάθε συναλλαγής που μπορεί να συνδεθεί με πράξη ξεπλύματος με πρωτοβουλία που ανατίθεται στο ίδιο το χρηματοπιστωτικό σύστημα και αφετέρου της υπερβολικής διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής του νόμου περί ξεπλύματος δια του νομοθετικού ορισμού του βασικού εγκλήματος, οπότε και καταφανώς *καταστρατηγείται η αρχή της κατ' εξαίρεσης δυνατότητας άρσεως του τραπεζικού απορρήτου μόνο για την εξιχνίαση κακουργημάτων.*

3-2-2-4. Άρνηση υπόπτου συναλλαγής (κωλύματα)

Από τις πλέον κρίσιμες και προβληματικές υποχρεώσεις που θεσπίζει ο νόμος είναι η κατ' αρχήν υποχρέωση του ιδρύματος να μην πραγματοποιεί συναλλαγές για τις οποίες υπάρχει γνώση ή βάσιμη υποψία ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από δραστηριότητα και το κατ' εξαίρεση επιτρεπτόν αυτής (άρθρο 4 παρ. 12)

Σε σχέση με την εν λόγω υποχρέωση μπορούν να δημιουργηθούν τεράστια πρακτικά ζητήματα, τα οποία ο νόμος δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει ικανοποιητικά.

Ενώ δηλαδή από τη μια πλευρά θεσπίζεται η υποχρέωση λχ. του χρηματοπιστωτικού συστήματος να μην πραγματοποιήσει την ύποπτη συναλλαγή από την άλλη πλευρά το πιστωτικό ίδρυμα μένει νομοθετικά έκθετο στο ενδεχόμενο έγερσης αστικής αξίωσης εκ μέρους του αποκλεισθέντος, αν υποτεθεί ότι αποδειχθεί ότι η συναλλαγή ήταν τελικώς καθαρή και εξαιτίας του αποκλεισμού ή έστω της καθυστέρησης του πιστωτικού ιδρύματος να την εκτελέσει ή να την απορρίψει ο ενδιαφερόμενος υπέστη περιουσιακή βλάβη²³, την αποκατάσταση της οποίας πλέον αναζητά από το πιστωτικό ίδρυμα.

Ενώ λοιπόν θεσπίζεται ως γενικός λόγος άρσης του αδίκου χαρακτήρα η περίπτωση αναφοράς από πιστωτικό ίδρυμα στην Αρχή συναλλαγής πελάτη, που εν συνεχεία αποκαλύπτεται βάσιμη (άρθρο 4 παρ. 15 και γενικός λόγος άρσης αδίκου χαρακτήρα καθώς και τυχόν εξ αυτής απορρεουσών ευθυνών άρθρο 8 όπου αποκλείει κάθε είδους ευθύνη) υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι αυτή έγινε καλόπιστα εντούτοις δεν υπάρχει ανάλογη πρόβλεψη και για το ενδεχόμενο της μεταγενεστέρως αποδειχθείσας άστοχης άρνησης συναλλαγής ή ακόμα και διακοπής της συναλλακτικής σχέσης με αποτέλεσμα το πιστωτικό ίδρυμα να είναι κατ' αρχήν υπόλογο σε ενδεχόμενο αξίωσης αποζημίωσης.

²³ Νόμος 3691/2008, άρθρο 27, παράγραφος 2.

Είναι βέβαιο ότι το κενό αυτό μπορεί να δημιουργήσει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μεγάλα προβλήματα και επομένως θα ήταν εύλογο το αίτημα τους στο βαθμό που με τη συμπεριφορά τους συνδέονται και ποινικές κυρώσεις, να είναι απολύτως σαφές και το περίγραμμα της αξιόποινης συμπεριφοράς τους για να υπάρχει η απαραίτητη ασφάλεια δικαίου.

Ένα περαιτέρω πρακτικό ζήτημα που τίθεται συναφώς με τη θέσπιση της υποχρέωσης άρνησης της ύποπτης συναλλαγής είναι και το ότι η τήρηση της μπορεί ταυτόχρονα να οδηγεί σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης και συγκεκριμένα εκείνης του άρθρου 4 παρ. 16 ήτοι της απαγόρευσης γνωστοποίησης της αναφοράς στο πρόσωπο στο οποίο η αναγγελία αυτή αναφέρεται.

Και τούτο διότι η με όρους κοινής λογικής ανεξήγητη κατ' αρχήν άρνηση μιας τράπεζας λ.χ. να πραγματοποιήσει μια συναλλαγή, από ην οποίαν η (μόνο κέρδος θα αποκόμιζε ή πολύ περισσότερο η αιφνιδιαστική και χωρίς εμφανή λόγο διακοπή εκ μέρους της τράπεζας μια συνεργασίας με έναν πελάτη της, είναι σαφές ότι στην πραγματικότητα παρέχει στον πελάτη της την πληροφορία ότι η τράπεζα τον υπονιάζεται για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και άρα πιθανόν να τον έχει ήδη αναφέρει στην αρμόδια Αρχή.

Η άρση του αδιεξόδου και η επίλυση του ζητήματος επιχειρείται εκ μέρους των τραπεζών με την μετάθεση της ευθύνης στην ανεξάρτητη Αρχή από την οποία και ζητούν οδηγίες για τον περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.

Στην ίδια παράγραφο 4 του άρθρου 12 θεσπίζεται και ρητή εξαίρεση από τον ανωτέρω κανόνα της υποχρέωσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος περί μη πραγματοποίησης της ύποπτης συναλλαγής στις εξής περιπτώσεις:

όταν η μη πραγματοποίηση της συναλλαγής ενδέχεται να δυσχεράνει την αποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων ή προσώπων που πιθανόν ενέχονται σε νομιμοποίηση εσόδων καθώς και όταν συντρέχει επείγουσα περίπτωση για την άμεση πραγματοποίηση της συναλλαγής.

Σε κάθε περίπτωση στις περιπτώσεις αυτές γίνεται αναφορά στην ανεξάρτητη Αρχή από τον χρηματοπιστωτικό φορέα, η οποία και υποβάλλεται αμέσως μετά τη συναλλαγή.

Και στις περιπτώσεις αυτές η πρακτική που φαίνεται ότι θα διαμορφωθεί είναι να απευθύνονται οι υπεύθυνοι του χρηματοπιστωτικού φορέα *στην Ανεξάρτητη Αρχή* και να ζητούν από αυτήν οδηγίες χειρισμού της υπόθεσης και τούτο μάλιστα θα το πράττουν για δύο λόγους: αφενός διότι οι ίδιοι δεν έχουν ανακριτική ή αστυνομική εμπειρία χειρισμού τέτοιων υποθέσεων και αφετέρου και κυριότερο με τον τρόπο αυτό μεταθέτουν την ευθύνη του χειρισμού στην ίδια την Αρχή και έτσι αποκλείουν εκ

προοιμίου τυχόν δική τους διοικητική ευθύνη έναντι της εποπτικής τους αρχής για ενδεχόμενο εκ μέρους τους άστοχο χειρισμό.

3-2-2-5. Υποχρέωση μη γνωστοποίησης (δίλημμα)

Υποχρέωση μη γνωστοποίησης τυχόν αναφοράς στην ανεξάρτητη Αρχή, ή παροχής πληροφοριών σε αυτή σε διενεργούμενη έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, **προς το πρόσωπο**, το οποίο αφορούν οι δοθείσες πληροφορίες ή άλλο τρίτο πρόσωπο (άρθρο 4 παρ. 16).

Προφανής σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι να εξυπηρετηθεί ήδη στο πολύ πρώιμο αλλά ταυτόχρονα κρίσιμο αυτό στάδιο το ερευνητικό προανακριτικό έργο της Ανεξάρτητης Αρχής, αφού η γνωστοποίηση στον ενδιαφερόμενο περί διεξαγωγής σε βάρος του ελέγχου, θα είχε ενδεχομένως ως συνέπεια αφενός να τον κινητοποιήσει να συσκοτίσει χρήσιμα ενδεχομένως ίχνη της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας και αφετέρου να εξαφανίσει τα παράνομα έσοδα που προήλθαν ακριβώς από την εγκληματική αυτή δραστηριότητα.

Ζήτημα γεννάται για το ποια θα είναι η οφειλόμενη συμπεριφορά του υπαλλήλου του χρηματοπιστωτικού φορέα όταν λ.χ. ο ενδιαφερόμενος υποψιασμένος έστω από κάποια καθυστέρηση απευθύνει εκείνος ρητό ερώτημα για το κατά πόσον η αιτούμενη από αυτόν συναλλαγή προβλημάτισε τον χρηματοπιστωτικό φορέα και ως εκ τούτου αναφέρθηκε στην Ανεξάρτητη Αρχή.

Στην περίπτωση αυτή πρακτικά η μόνη συμβατή με την θεσπιζόμενη υποχρέωση συμπεριφορά είναι ο υπάλληλος του χρηματοπιστωτικού φορέα να πει ψέματα στον ενδιαφερόμενο.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα κατά πόσον το οφειλόμενο κατά τα ανωτέρω για λόγους αποτελεσματικότερης προανακριτικής έρευνας ψέμα του υπαλλήλου είναι συμβατό με την γενική δικονομική αρχή περί απαγόρευσης διενέργειας παραπλανητικών ανακριτικών ενεργειών

Η απαγόρευση της γνωστοποίησης διενεργούμενου ελέγχου για ξέπλυμα στον ενδιαφερόμενο απειλεί ποινική κύρωση φυλάκισης δύο ετών για τον από πρόθεση (επομένως και του ενδεχομένου δόλου περιλαμβανομένου) ενεργούντα.

3-2-3. Η υποχρέωση οργάνωσης συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ορισμού διευθυντικού στελέχους (compliance officer)

Η υποχρέωση οργάνωσης συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ορισμού διευθυντικού στελέχους ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του Πιστωτικού ιδρύματος σε σχέση

με το ξέπλυμα χρήματος (θέσπιση του λεγόμενου compliance officer και όπως στην ελληνική αποδίδεται υπευθύνου Κανονιστικής συμμόρφωσης).

Ως προς τον τρίτο κύκλο υποχρεώσεων αξίζει να σημειωθεί ότι τουλάχιστον οι επιμέρους υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος εξειδικεύονται ήδη στην υπ' αριθμ 2577/9.3.2006 Πράξη Διοικητή, στην οποία αφενός επιβάλλεται στους εποπτευόμενους η ανάπτυξη ειδικών συστημάτων πληροφορικής που θα βοηθούν προς την κατεύθυνση εντοπισμού των υπόπτων συναλλαγών και αφετέρου θεσπίζεται, τουλάχιστον για τα μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα (Συνολικό ενεργητικό άνω των 10 δις €) υποχρέωση σύστασης ειδικής Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης με αρμοδιότητα τον συντονισμό του έργου των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης (γνωστών στην αγγλική ορολογία ως compliance officers).

Το τελικώς αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος κάθε χρηματοπιστωτικού φορέα, αφού συγκεντρώσει το σύνολο των τυχόν αναφορών των διευθυντών τυχόν υποκαταστημάτων του εν λόγω φορέα και αφού τις επεξεργαστεί και τις ερευνήσει κατά την κρίση του ως προς το κατά πόσον πράγματι παρέχουν ένδειξη εγκληματικής δραστηριότητας προχωρά εντέλει και στην αναφορά τους στον αρμόδιο φορέα δηλαδή την ανεξάρτητη διοικητική Αρχή.

Αυτή ως γνωστόν είναι και η τελικώς αρμόδια αρχή για την περαιτέρω έρευνα και την τελική αξιολόγηση των αναφορών οι οποίες όταν κατά την κρίση της είναι βάσιμες, παραπέμπονται με το σύνολο του φακέλου στον αρμόδιο Εισαγγελέα για την άσκηση ποινικής δίωξης

Έτσι τα αντικειμενικοποιημένα κριτήρια που εντάσσονται σε μια τυπολογία ύποπτων συναλλαγών που έχουν αναπτύξει σε εγκύκλια έγγραφα οι εποπτικές αρχές των χρηματοπιστωτικών οργανισμών οδηγούν στη πράξη σένα τεράστιο όγκο αναφορών ύποπτων συναλλαγών, τον οποίον εκ των πραγμάτων είναι αδύνατον να επεξεργαστεί η Ανεξάρτητη Αρχή.

3-2-3-1. Προσέγγιση ανάλογα με τον κίνδυνο (Risk- Based Approach)

Ήδη η απόφαση του ΕΤΠΘ της Τράπεζας της Ελλάδος στο Παράρτημα 4 της με αριθμό 2577/2006 Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ακολουθώντας το περιεχόμενο της τρίτης κοινοτικής οδηγίας για το ξέπλυμα (2005/60/ΕΚ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου) επιχειρεί να αποστασιοποιηθεί από ξερά ποσοτικά κριτήρια και να θέσει ως βάση προσέγγισης μια ανάλυση του κινδύνου κάθε συναλλαγής και κάθε συναλλασσομένου ευελπιστώντας ότι έτσι οι αναφορές θα είναι λιγότερο τυπικές και περισσότερο βάσιμες και επομένως αξιόπιστες.

Η θεσπιζόμενη υποχρέωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος να ακολουθεί πλέον αρχές του λεγόμενου risk- based approach (προσέγγιση ανάλογα με τον κίνδυνο) και έτσι να κατατάσσουν τους πελάτες τους σε κατηγορίες χαμηλού, μέσου και υψηλού κινδύνου, έχει την έννοια ότι ξεφεύγουμε από την αυστηρή τυπολογία και εισερχόμαστε σε μια φάση πραγματικού ουσιαστικού συνδυαστικού ελέγχου εκ μέρους του χρηματοπιστωτικού συστήματος για το είδος των συναλλαγών, ανεξαρτήτως σταθερών ποσοτικών ορίων αλλά με την αντικατάστασή τους από περισσότερα ποιοτικά κριτήρια.

Στόχος είναι η συλλογή πιο αξιόπιστων αναφορών και επομένως η καλύτερη χρησιμοποίησή τους από την Ανεξάρτητη Αρχή, η οποία μέχρι σήμερα κατακλύζεται από σωρεία αναφορών που απλώς γίνονται για να είναι οι τράπεζες τυπικώς εντάξει στις υποχρεώσεις που τους θέτει ο νόμος.

Μια νέα υποχρέωση που εισάγει ο Νόμος είναι τέλος η αναγκαστική πρόβλεψη θέσης συντονιστή στους χρηματοπιστωτικούς ομίλους που αποτελούνται από πολλές επιμέρους εταιρείες προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση των υποχρεώσεων των επιμέρους εταιρειών του Ομίλου. Καλύπτεται έτσι το κενό που είχε παρατηρηθεί από τις αποσπασματικές και ανεξάρτητες μεταξύ τους αυτόνομες αναφορές από τις επιμέρους εταιρείες του ιδίου Ομίλου και επιχειρείται η εξασφάλιση καθαρής εικόνας που θα προέλθει από την συνδυαστική συνολική αξιολόγηση του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη στο σύνολο των επιμέρους εταιριών του χρηματοπιστωτικού Ομίλου.

3-2-3-2. Οιονεί Βοηθητικά Όργανα

Είναι προφανές ότι η θέσπιση ειδικών υποχρεώσεων εν προκειμένω για τον αποτελεσματικότερο εσωτερικό έλεγχο δεν γίνεται ασφαλώς χάριν προστασίας των στενών συμφερόντων του πιστωτικού ιδρύματος αλλά σαφώς με σκοπό την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως οιονεί βοηθητικού ανακριτικού οργάνου, που υπο την απειλή σε βάρος του κυρώσεων ***εξαναγκάζεται να συνδράμει τις αρμόδιες διωκτικές αρχές στην έρευνα, εξιχνίαση αλλά και πρόληψη της εγκληματικής ενέργειας του ζεπλούματος και εντέλει κατ' αυτόν τον τρόπο να εξυπηρετήσει τον αποκλεισμό κατά το δυνατόν της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως μέσου για το ζέπλυμα βρώμικου χρήματος.***

3-2-3-3. Τήρηση Αρχείου

Τον ίδιο ακριβώς σκοπό επιτελεί εξάλλου και η θεσπισθείσα υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων να τηρούν αρχείο όλων των συναλλαγών τους για τις οποίες και απαιτείται η αναγνώριση της ταυτότητας των συναλλασσομένων τουλάχιστον επί πενταετία.

Ο παραλληλισμός του αρχείου αυτού με οποιοδήποτε άλλο αστυνομικό αρχείο είναι αναπόφευκτη και ως εκ τούτου δικαιολογημένη η εντύπωση ότι το αρχείο αυτό λειτουργεί από τις Τράπεζες για λόγους συνδρομής των διωκτικών αρχών στην αναζήτηση και εντοπισμό ξεπλύματος.

Με άλλα λόγια καλείται το χρηματοπιστωτικό σύστημα να λάβει ενεργό μέρος στη δίωξη του εγκλήματος και μάλιστα του ανατίθεται η πρωτοβουλία να το ερευνήσει και να το καταγγείλει έστω και σε επίπεδο βάσιμης υπόνοιας.

Οι παραπάνω εξουσίες, οι οποίες μάλιστα αναγορεύονται και σε υποχρεώσεις υπό την απειλή μάλιστα έως και ποινικών κυρώσεων στην περίπτωση της εκ προθέσεως μη τήρησής τους, θέτουν μια σειρά κρίσιμων ερωτημάτων συμβατότητας τους με άλλες θεμελιώδεις αρχές που απορρέουν από την συνταγματική κατοχύρωση *ατομικών θεμελιωδών δικαιωμάτων*.

Τίθεται λ.χ. το εύλογο ερώτημα, νομιμοποιείται, το Κράτος, στο οποίο ως γνωστόν έχει επιφυλαχθεί το αποκλειστικό προνόμιο στη δίωξη του εγκλήματος, να χρησιμοποιεί κατά την άσκηση της εξουσίας του αυτής ιδιώτες, όπως εν προκειμένω τους υπαλλήλους του χρηματοπιστωτικού συστήματος εκχωρώντας τους τις σχετικές ανακριτικές φύσεως εξουσίες²⁴.

Αλλά και περαιτέρω πόσο αλήθεια είναι **κοινωνικά αποδέκτη η επιλογή του νομοθέτη να δημιουργήσει με τις εν λόγω ρυθμίσεις και συγκεκριμένα με την πρόβλεψη υποχρέωσης αναφοράς στην Αρχή «ομάδες καταδοτών»²⁵ που οδηγούν στην ανάπτυξη ενός «επαγγελματικού χαφιεδισμού»²⁶.**

²⁴ Για το ερώτημα αυτό βλ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Δικηγορικό απόρρητο και νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, ΠοινΧρ 2006 σελ. 289., Μ. Kaufmann, ό.π. σελ. 19 επ., Werner, ό.π. σελ 75 επ.

²⁵ Ο όρος χρησιμοποιείται από τη Συμεωνίδου-Καστανίδου Δικηγορικό απόρρητο και νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, ΠοινΧρ 2006 σελ 289.

²⁶ Ο όρος χρησιμοποιείται από τον Παύλου, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ΠοινΧρ 2006, σελ. 342 και ιδίως 349. Δικαιολογημένη η σφοδρή κριτική που ασκεί στο νόμο.

3-2-3-4. Σχολιασμός

Με ποια εχέγγυα ανατίθεται σε ιδιώτες, υπαλλήλους λ.χ. μιας τράπεζας η εξουσία συλλογής πληροφοριών για τους πελάτες της, η διενέργεια σχετικής έρευνας και τέλος η αναφορά της τυχόν ύποπτης συναλλαγής.²⁷

Τα ερωτήματα αυτά γίνονται ακόμη πιο πειστικά ενόψει του ότι ήδη με τη δεύτερη Οδηγία και την ενσωμάτωση της στο ελληνικό δίκαιο διευρύνθηκε σημαντικά ο κύκλος των ιδιωτών, επαγγελματιών που κατά το νόμο υποχρεούνται να ενεργούν ως οιονεί βοηθητικά όργανα στην ανακριτική έρευνα με την προσθήκη πλέον των δικηγόρων των συμβολαιογράφων, λογιστών, φοροτεχνικών, εμπόρων αγαθών υψηλής αξίας κ.λπ. και επίκειται και νέα διεύρυνση με την υπό ενσωμάτωση Τρίτη Οδηγία, η οποία καταλαμβάνει πλέον και όλους όσους εμπορεύονται οτιδήποτε σε μετρητά για ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των 15.000 ευρώ. Οπότε τίθεται το ερώτημα:

Σε ποια αλήθεια κατηγορία επαγγελματιών θα επεκταθεί η επόμενη Οδηγία; Και εντέλει θα μείνει εκτός της λίστας αυτής κάποια κατηγορία επαγγελματιών ή όλοι θα καταδίδουν όλους, με αδιευκρίνιστα βεβαίως κάθε φορά κίνητρα;

3-3. Δέουσα Επιμέλεια (Ε.Τ.Π.Θ.281/5/17.03.2009)

Τα μέτρα καταπολέμησης ή υποχρεώσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος αναφορικά με το «ξέπλυμα» ονομάζονται μέτρα δέουσας επιμέλειας.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι μέσα από την ήδη υπάρχουσα θεσμοθετημένη διαδικασία ελέγχεται η γενικότερη εικόνα του πελάτη, πιστοποιείται η ταυτότητα του, ελέγχεται η οικονομική και συναλλακτική του συμπεριφορά και μέσα από μια πολιτική αξιολόγηση κατατάσσεται ο ενδιαφερόμενος στις αντίστοιχες κατηγορίες ανάλογα με τον επαπειλούμενο κίνδυνο.

Το ήδη υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο – μέσα δράσης τροποποιήθηκε για να εκφράσει τις νέες Ευρωπαϊκές τάσεις(4η Κοινοτική Οδηγία 2006/70/EK)

Επισημαίνουμε τα κάτωθι:

Η προσέγγιση με γνώμονα τον κίνδυνο (FAT F-GAFI, 2007), εστιάζεται σε πέντε σημεία, ως εξής:

- Πολιτική αποδοχής του πελάτη (Customer Acceptance Policy).
- Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ.

²⁷ Βλ. συνολικά για το θέμα Werner, ό.π. σελ 75 επ

- Αυξημένη δέουσα επιμέλεια.
- Συνεχής παρακολούθηση των λογαριασμών και των συναλλαγών.
- Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

3-3-1. Πολιτική αποδοχής του πελάτη

Κριτήρια ταξινόμησης των πελατών με βάση τον κίνδυνο είναι η συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη διαχρονικά, η επαγγελματική του δράση, καθώς και τυχόν εμπλοκή του σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Οι κανονισμοί που διέπουν, το τι αποτελεί και τι όχι, παράνομη οικονομική δραστηριότητα, διαμορφώνονται σε κάθε χρονική στιγμή από τα μέσα δράσης των ατόμων του εγκληματικού χώρου (FAT F-GAFI, 2004).

Πολύ σημαντικός παράγοντας ταξινόμησης των πελατών είναι η χώρα την οποία δηλώνουν ως μόνιμη κατοικία τους.

Υπάρχουν κράτη, τα οποία, δεν δείχνουν καμία διάθεση συνεργασίας με τη FATF. Με την τακτική αυτή, τα κράτη αυτά, υποθάλλουν παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες στην επικράτεια τους (FAT F-GAFI, 2007)

Τα τραπεζικά ιδρύματα των χωρών, οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά στη συνεργασία τους με πελάτες οι οποίοι προέρχονται ή έχουν επιχειρηματικές δραστηριότητες σε χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μη συνεργάσιμες (Ιράν, Ουζμπεκιστάν)

3-3-2. Ταυτοποίηση του πελάτη (Γνώρισε Τον Πελάτη Σου)

Απαραίτητα στοιχεία για τη δημιουργία του προφίλ του πελάτη, πρωτίστως είναι το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση μόνιμης κατοικίας, τηλέφωνο, ημερομηνία γέννησης, ο τόπος γέννησης, ο ΑΔΤ, η εκδούσα αρχή της ταυτότητας και η ημερομηνία έκδοσης αυτής, το ΑΦΜ, η εφορία στην οποία ανήκει (ΔΟΥ), πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας και δείγμα εγγράφως της υπογραφής του πελάτη.

Ακόμη, είναι πρόπον να ζητείτε από τον πελάτη να προσκομίζει πρόσφατο εκκαθαριστικό σημείωμα, καθώς και έντυπο πρόσφατης μισθοδοσίας και βεβαίωσης εργοδότη. Όλα τα παραπάνω πρωτότυπα ή επικυρωμένα από κρατικούς φορείς στοιχεία, φωτοτυπούνται από τον αρμόδιο υπάλληλο και διατηρούνται σε αρχείο της τράπεζας. Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ζητούν την επικαιροποίηση τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα και να τηρούν αντίγραφα τους.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται και σε αλλοδαπούς πελάτες. Απαιτείται ο έλεγχος και των στοιχείων ατόμων οι οποίοι εμφανίζονται ως συνδικαιούχοι σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Επίσης, όταν ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο, τα ζητούμενα στοιχεία ποικίλουν ανάλογα με τη φύση της οικονομικής μονάδας.

Τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι, η επωνυμία, η μόνιμη έδρα της, τα μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου, ο σκοπός λειτουργίας της, η χρονολογία έναρξης των δραστηριοτήτων της κ.α. Επιπρόσθετα, ζητούνται στοιχεία από τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης, όπως τα στοιχεία που αναφέραμε για τα φυσικά πρόσωπα στην ανάλυση μας που προηγήθηκε, πάντοτε σε πρωτότυπα έγγραφα ή επικυρωμένα.

3-3-3. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια

Αναφέρεται σε περιπτώσεις πελατών όπου κρίνονται ως υψηλού κινδύνου επειδή μπορεί να ενέχονται σε εγκληματικές δραστηριότητες.

Σύμφωνα με το Νόμο 3691/2008 μπορούν να χαρακτηρισθούν ως υψηλού κινδύνου οι παρακάτω περιπτώσεις (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05- 08-2008):

- Οι εταιρείες που διαθέτουν Ανώνυμες μετοχές
- Οι λογαριασμοί των υπεράκτιων εταιρειών (off shore)
- Τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα
- Οι λογαριασμοί ατόμων, που είναι μόνιμοι κάτοικοι άλλων κρατών, ιδιαίτερα χωρών οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι
- Υπηρεσία Private Banking
- Οι συναλλαγές με χώρες που δεν εφαρμόζουν μεθόδους δέουσας επιμέλειας στα χρηματοπιστωτικά τους ιδρύματα
- Τα σχήματα εμπιστευτικής διαχείρισης (Trust)
- Συνεχής παρακολούθηση των συναλλαγών – λογαριασμών

Η συνεχής και ορθή παρακολούθηση της οικονομικής δραστηριότητας του πελάτη θα περιορίσει τον κίνδυνο της νομιμοποίησης από παράνομες δραστηριότητες.

3-3-4. Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Πολύ θετικό παράγοντα στην καταπολέμηση παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων, αποτελεί για την Τράπεζα της Ελλάδος, η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων, η οποία είναι σύμφωνη με την κείμενη νομοθεσία Νόμος 3691/2008, καθώς της παρέχεται το δικαίωμα να θέτει πολύ αυστηρά κριτήρια στις εμπορικές τράπεζες, για τον τρόπο λειτουργίας τους.

Με αυτούς τους αυστηρούς κανόνες, η Κεντρική Τράπεζα, βάζει σαφή όρια τα οποία δεν μπορούν να παραβούν οι εμπορικές τράπεζες, αποτελώντας τροχοπέδη στις επιθυμίες των επιτήδειων να διοχετεύσουν τα παράνομα χρήματα τους (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

3-3-5. Αδυναμία εφαρμογής των μέτρων Δέουσας Επιμέλειας

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν στην πράξη και κρίνονται έτσι αναποτελεσματικά όσον αφορά τους στόχους τους

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Μη συνεργασία του πελάτη με το τραπεζικό σύστημα αναφορικά με την ενημέρωση των ατομικών και οικονομικών του στοιχείων και το κατά πόσο αυτά έχουν μεταβληθεί.

Εδώ εμπεριέχεται και η άρνηση του πελάτη να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που του αιτούνται για επικείμενη κατάθεση του σε λογαριασμό νέο ή υπάρχοντα.

Συνήθως οι πελάτες σε αυτή την περίπτωση προσκομίζουν αποδεικτικό ανάληψης από άλλη τράπεζα.

Από ελέγχους που έχουν διενεργηθεί διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός διατραπεζικών εμβασμάτων μεγάλων ποσών σε τράπεζες του εξωτερικού για τα οποία αρνούνται οι πελάτες να προσκομίσουν αποδεικτικά τεκμηρίωσης τους.

Επίσης ψευδή ή ανεπαρκή στοιχεία αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα και τα οικονομικά στοιχεία των επαγγελματιών δραστηριοτήτων των πελατών φυσικών ή νομικών προσώπων δυσχεραίνουν την εφαρμογή των κανόνων δέουσας επιμέλειας από μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Δυσκολία κατηγοριοποίησης του πελάτη από τη στιγμή που ο ίδιος δεν προτίθεται να προσκομίσει στοιχεία ή να συμπληρώσει απαραίτητα έγγραφα για επανέλεγχο και ενημέρωση του οικονομικού/συναλλακτικού του προφίλ και της συναλλακτικής του σχέσης με την τράπεζα. Γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την εφαρμογή των μέτρων κανονιστικού πλαισίου συμμόρφωσης του τραπεζικού ιδρύματος.

Ανεπαρκής ενημέρωση προσωπικού για θέματα που αφορούν το ξέπλυμα χρήματος και τον χειρισμό πολύπλοκων πληροφοριακών συστημάτων διασταύρωσης στοιχείων με άλλες υπηρεσίες για την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου αυτού.

Ο παράγοντας της εκπαίδευσης αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε κατηγορίες υπαλλήλων όπως οι ταμίες που είναι αναγκασμένοι να διεκπεραιώνουν καθημερινά πλειάδα συναλλαγών.

Αδυναμία επαλήθευσης στοιχείων του πελάτη από αμέλεια σε περιπτώσεις που οι καταθέσεις του είναι πολύ μικρά ποσά.

Η οικονομική κρίση δημιουργεί ανοσία αναφορικά με το ξέπλυμα. Τα πιστωτικά ιδρύματα στην προσπάθεια τους να προσελκύσουν καταθέσεις και να αυξήσουν τη ρευστότητα τους, ίσως να μην ακολουθήσουν τις διαδικασίες σχετικά με την γνώση της προέλευσης των χρημάτων.

Είναι προφανής λοιπόν η σύγκρουση των συμφερόντων του τραπεζικού ιδρύματος με τη διαφορετική θεώρηση της ανάγκης από τις εποπτικές αρχές για αυστηρή παρέμβαση, συνδυασμένη με την ανασφάλεια των καταθετών και την οικονομική κρίση. Δυσλειτουργίες των συστημάτων ελέγχου των τραπεζών με αποτέλεσμα λανθασμένες εκτιμήσεις και διενέργεια εμβασμάτων χωρίς αξιολόγηση του κινδύνου.

Κεφάλαιο 4

Εμπειρική Μελέτη

4-1. Ερωτηματολόγια

Ερώτηση 1η

Θεωρείται ότι το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί οικονομικό έγκλημα ;

Από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι καταλαβαίνουμε ότι στο σύνολό τους θεωρούν το ξέπλυμα χρήματος οικονομικό έγκλημα.

Η παραπάνω διαπίστωση είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική εάν λάβουμε υπόψιν μας ότι οι ερωτηθέντες είναι υπάλληλοι του δικτύου της Τράπεζας EUROBANK ,δηλαδή είναι οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με ανθρώπους ή με συναλλαγές που στόχο ή σκοπό έχουν το ξέπλυμα χρήματος μέσω του δικτύου των καταστημάτων μιας Τράπεζας.

Όταν οι τραπεζοϋπάλληλοι είναι υποψιασμένοι και κατάλληλα ενημερωμένοι μπορούν σε ένα σημαντικό βαθμό να προλάβουν ή να αντιληφθούν κατά τη διάρκεια φαινόμενα ξεπλύματος χρήματος και να πράξουν αναλόγως για την αποτροπή τους .

Πίνακας συχνότητας Ερώτησης 1

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 1	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	59	98,333	98,333	98,333
ΟΧΙ	0	0	0	0
ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΗ	1	1,666	1,666	99,999-100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 2η

Τα άτομα που ασχολούνται με τη διακίνηση παράνομου χρήματος έχουν ανάγκη την ,

Στην ερώτηση 2 από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι διαπιστώνουμε ότι στην μεγάλη τους πλειοψηφία θεωρούν ότι τα άτομα που ασχολούνται με τη διακίνηση παράνομου χρήματος έχουν ανάγκη τη συνεχή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων, τη διατήρηση του ελέγχου επί των χρημάτων αυτών και τη μεταβολή της μορφής του χρήματος

Παρατηρούμε συνεπώς πως το ανθρώπινο δυναμικό μιας Τράπεζας που επανδρώνει το πιο νευραλγικό πόστο δηλ. το δίκτυο των καταστημάτων είναι ενήμερο και γνωρίζει πως χρειάζονται πέρα της μιας συνθήκης για να μπορέσουν τα άτομα που ασχολούνται με τη διαδικασία της διακίνησης του παράνομου χρήματος να ολοκληρώσουν τη δουλειά που τους έχει ανατεθεί

Έχοντας λοιπόν υπόψιν τα παραπάνω παρατηρούμε ότι η όλη διαδικασία της διακίνησης δεν είναι απλή, αντιθέτως είναι πολύπλοκη και χρειάζονται διάφορα κανάλια για να μπορέσει να ολοκληρωθεί ,οπότε με επαγρύπνηση και εκπαίδευση οι υπάλληλοι είναι σε θέση να αντιληφθούν εάν μια τέτοια κατάσταση τείνει να λάβει χώρα στο χώρο όπου εργάζονται και να την ανακόψουν ακολουθώντας πάντα τις διαδικασίες που προβλέπονται σε αυτές τις περιπτώσεις

Πίνακας συχνοτήτων Ερωτήσεων 2

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 2	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Τη συνεχή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων	2	3,333	3,333	3,333
Τη διατήρηση του ελέγχου επί των χρημάτων αυτών	3	5	5	8,333
Τη μεταβολή της μορφής του χρήματος	1	1,666	1,666	9,999
Όλα τα παραπάνω	54	90	90	99,999-100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 3

Οι τρεις βασικές φάσεις οι οποίες έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές στη διαδικασία νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι:

Στην Ερώτηση 3 , σχετικά με τις φάσεις του ξεπλύματος χρήματος , οι ερωτώμενοι φαίνεται να γνωρίζουν σε πολύ μεγάλο ποσοστό ποιές είναι οι τρεις φάσεις.

Συγκεκριμένα το 76,666% απάντησε σωστά ότι δηλ. οι τρεις φάσεις είναι η τοποθέτηση, η διαστρωμάτωση και η ολοκλήρωση .Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι και σε αυτή την περίπτωση είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το ότι οι υπάλληλοι που ερωτήθηκαν απάντησαν με

ακρίβεια ποιες είναι οι τρεις φάσεις με αποτέλεσμα και να μπορούν να τις αναγνωρίζουν και κατάλληλα να τις αντιμετωπίζουν όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο .

Πίνακας συχνότητας Ερώτησης 3

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 3	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Αρχική , ενδιάμεση , τελική.	1	1,666	1,666	1,666
Τοποθέτηση , διαστρωμάτωση , ολοκλήρωση	46	76,666	76,666	78,332
Πρωταρχική , δευτερεύουσα , τελική	0	0	0	78,332
Δεν γνωρίζω	13	21,666	21,666	99,998 -100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 4

Το στάδιο στη διαδικασία του ξεπλύματος όπου τα παράνομα έσοδα διοχετεύονται και αναμειγνύονται με νόμιμα κεφάλαια σε τραπεζικούς λογαριασμούς με σκοπό τη μετατροπή τους σε νόμιμη αξία , ονομάζεται :

Στην ερώτηση 4, προσπαθούμε να εκμαιεύσουμε από τους ερωτώμενους τη γνώση τους για το πως ονομάζεται το στάδιο κατά το οποίο τα παράνομα έσοδα διοχετεύονται και αναμειγνύονται με νόμιμα κεφάλαια στην οικονομία. Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το αποτέλεσμα που προκύπτει ,διότι το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε σωστά ότι δηλ. το στάδιο στο οποίο αναφερόμαστε είναι η τοποθέτηση.

Το ενθαρρυντικό στοιχείο είναι το ότι οι τραπεζοϋπάλληλοι γνωρίζουν στην πλειοψηφία τους τη διαδικασία ανεξαρτήτως θέσης μέσα σε ένα τραπεζικό κατάστημα ,με αποτέλεσμα να τους δίνεται η δυνατότητα να αποτρέψουν το στάδιο της τοποθέτησης ,μιας και δεν θα επιτρέπουν την κατάθεση παράνομων χρημάτων σε υφιστάμενους τραπεζικούς λογαριασμούς.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 4

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 4	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Τοποθέτηση	36	60	60	60
Διαστρωμάτωση	15	25	25	85
Ολοκλήρωση	4	6,666	6,666	91,666
Δεν γνωρίζω	5	8,333	8,333	99,999-100
Σύνολο	60	100	100	

Ερώτηση 5

Σε ποιά από τα τρία στάδια ξεπλύματος χρησιμοποιούνται χρήματα τα οποία χωρίζονται σε μικρότερα ποσά και μοιράζονται σε αχυρανθρώπους (ανθρώπους βιτρίνα) , οι οποίοι στη συνέχεια κάνουν πολλαπλές καταθέσεις σε μεγάλο αριθμό τραπεζών και λογαριασμών;

Με την ερώτηση 5 ,επιδιώκουμε να διαπιστώσουμε σε ποιά βαθμό οι ερωτώμενοι γνωρίζουν το στάδιο κατά το οποίο χρησιμοποιούνται (άνθρωποι βιτρίνα),με σκοπό τις πολλαπλές καταθέσεις σε μεγάλο αριθμό τραπεζών και λογαριασμών .Από τις απαντήσεις που πήραμε αντιλαμβανόμαστε ότι ένα σημαντικό ποσοστό δεν γνώριζε ότι το στάδιο αυτό είναι η τοποθέτηση.

Οι περισσότεροι θεωρούσαν λανθασμένα ότι το στάδιο αυτό είναι η διαστρωμάτωση .

Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 5

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 5	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Τοποθέτηση	14	23,333	23,333	23,333
Διαστρωμάτωση	37	61,666	61,666	84,999
Ολοκλήρωση	1	1,666	1,666	86,665
Δεν γνωρίζω	8	13,333	13,333	99,998 – 100
Σύνολο	60	100	100	

Ερώτηση 6

Ποιός παράγοντας ενισχύει την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ;

Στην ερώτηση 6 θέλουμε να διαπιστώσουμε εάν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τους παράγοντες που ενισχύουν την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Με βάση τις απαντήσεις στην ερώτηση με την επιλογή της απάντησης *όλα τα παραπάνω* από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων ,όπου ήταν και η επιθυμητή ,αντιλαμβανόμαστε ότι είναι σαφές στους περισσότερους τραπεζοϋπαλλήλους ότι η προστασία του απορρήτου, το ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών και η πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας ενισχύουν την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 6

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 6	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Προστασία του απορρήτου	6	10	10	10
Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών	1	1,666	1,666	11,666
Πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας	14	23,333	23,333	34,999
Όλα τα παραπάνω	39	65	65	99,999
Δεν γνωρίζω	0	0	0	99,999 - 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 7

Η χρήση του διαδικτύου μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Με τις απαντήσεις στην ερώτηση 7 αντιλαμβανόμαστε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησαν θετικά για το εάν το διαδίκτυο μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι είναι απαραίτητο στις μέρες ,όπου το ποσοστό των τραπεζικών συναλλαγών που διενεργούνται μέσω διαδικτύου αυξάνεται σημαντικά καθημερινά , να υπάρχει σωστή και επιμελής εποπτεία των καναλιών αυτών (e banking) ούτως ώστε να καθίσταται η χρήση του διαδικτύου ασφαλής χώρος συναλλαγών και όχι χώρος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες .

Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 7

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 7	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστό	50	83,333	83,333	83,333
Λάθος	4	6,666	6,666	89,999
Δεν γνωρίζω	6	10	10	99,999 – 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 8

Η τοποθέτηση χρημάτων στο Χρηματιστήριο μέσω αγορών μετοχών αποτελεί τεχνική νομιμοποίησης παράνομων εσόδων στην Ελλάδα;

Στην ερώτηση 8 ,αναφορικά με το αν η τοποθέτηση χρημάτων στο Ελληνικό Χρηματιστήριο αποτελεί τεχνική την οποία χρησιμοποιούν όσοι θέλουν να νομιμοποιήσουν τα παράνομα χρήματά τους , διαπιστώνουμε βάση των απαντήσεων που λάβαμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως κάτι τέτοιο είναι εφικτό.

Θεωρούν δηλαδή πως το Χρηματιστήριο δίνει τη δυνατότητα για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, αντιλαμβανόμαστε με αυτό ότι δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στο Ελληνικό Χρηματιστήριο και στους ελεγκτικούς μηχανισμούς που το διέπουν.

Εάν λάβουμε υπόψιν ότι οι απαντήσεις προέρχονται από ανθρώπους που εργάζονται σε Τράπεζα και που γνωρίζουν από κοντά πως γίνεται η διαδικασία αγοροπωλησίας των μετοχών, θα πρέπει να μας προβληματίσει ιδιαίτερα η δυσπιστία που αποτυπώνουν με τις απαντήσεις τους.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 8

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 8	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστό	45	75	75	75
Λάθος	7	11,666	11,666	86,666
Δεν γνωρίζω	8	13,333	13,333	99,999 - 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 9

Η επίπτωση του ξεπλύματος χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα :

Με την ερώτηση 9 επιδιώκουμε να πραγματοποιούμε τις επιπτώσεις που έχει το ξέπλυμα χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Οι απαντήσεις που δόθηκαν δείχνουν πως οι ερωτηθέντες έχουν αντίληψη αυτών των επιπτώσεων σε πολύ μεγάλο βαθμό καθώς η υπονόμηση της αξιοπιστίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος σαν επίπτωση ήταν η δεύτερη σε ποσοστό επιλογή των ερωτηθέντων.

Η επιθυμητή απάντηση ήταν *όλα τα παραπάνω* , όπου και είχε την μεγαλύτερη προτίμηση με ποσοστό 58,333%, συμπεραίνουμε λοιπόν ότι είναι σαφές στην πλειοψηφία των ερωτηθέντων ότι με το ξέπλυμα χρήματος μειώνονται τα φορολογικά έσοδα και παράλληλα αυξάνει η αστάθεια της διεθνούς ροής κεφαλαίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Τέλος δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι σε εξαιρετικές και πολύ ιδιαίτερες περιπτώσεις είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για χώρα η επίπτωση από το ξέπλυμα χρήματος ,κυρίως όταν υπάρχει απόλυτη ανάγκη για την αντιμετώπιση μεγάλων ελλειμμάτων στη δημοσιονομική διαχείριση και στο ισοζύγιο πληρωμών .

Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 9

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 9	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπονομεύει την αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος	22	36,666	36,666	36,666
Είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για μια χώρα , κυρίως όταν υπάρχει απόλυτη ανάγκη για την αντιμετώπιση μεγάλων ελλειμμάτων στη δημοσιονομική διαχείριση και στο ισοζύγιο πληρωμών	1	1,666	1,666	38,332
Μειώνει τα φορολογικά έσοδα	2	3,333	3,333	41,665
Αυξάνει την αστάθεια της διεθνούς ροής κεφαλαίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών	0	0	0	41,665
Όλα τα παραπάνω	35	58,333	58,333	99,998 - 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 10

Η προσέλκυση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για μια χώρα ;

Με την ερώτηση 10 θέλουμε να διαπιστώσουμε αν οι ερωτηθέντες τραπεζοϋπάλληλοι θεωρούν ότι η προσέλκυση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να είναι ευεργετικές σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα σε μια χώρα και παρατηρούμε ότι οι απόψεις σχεδόν δίστανται.

Το μεγαλύτερο ποσοστό 56,666% θεωρεί ότι δεν μπορεί να είναι ευεργετική έστω και σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα η προσέλκυση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από την άλλη εάν

ποσοστό της τάξεως του 36,666% θεωρεί ότι είναι πιθανό η εν λόγω διαδικασία να μπορεί να έχει και ευεργετικές συνέπειες για μια χώρα σε αυστηρά βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 10

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 10	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστό	22	36,666	36,666	36,666
Λάθος	34	56,666	56,666	93,332
Δεν γνωρίζω	4	6,666	6,666	99,998 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 11

Στις περιπτώσεις κοινών λογαριασμών καταθέσεων δεν είναι υποχρεωτικό να εφαρμόζονται οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας για τους συνδικαιούχους .

Στην ερώτηση 11 , προσπαθούμε να εκμαιεύσουμε πληροφορίες σχετικά με την αντίληψη των ατόμων του δείγματός μας όσον αφορά τη σοβαρότητα των κινδύνων που υπάρχουν σε περιπτώσεις κοινών λογαριασμών όπου δεν εφαρμόζονται οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας.

Παρατηρούμε συνεπώς ότι το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό θεωρεί πως είναι απαραίτητο στις εν λόγω περιπτώσεις να εφαρμόζονται οι αρχές της δέουσας επιμέλειας , η παραπάνω διαπίστωση είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική διότι με αυτό τον τρόπο αποτρέπεται όσο αυτό είναι δυνατό σε επίπεδο τραπεζικών καταστημάτων η χρησιμοποίηση κοινών λογαριασμών ως εργαλεία για ξέπλυμα χρήματος.

Οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας προσβλέπουν στην λήψη κάθε πρόσφορου μέτρου , συμπεριλαμβανομένου και της άρνησης της συναλλαγής εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 11

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 11	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Σωστό	4	6,666	6,666	6,666
Λάθος	54	90	90	96,666
Δεν γνωρίζω	2	3,333	3,333	99,999 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 12

Αρμόδια εποπτική αρχή για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) στην Ελλάδα είναι:

Με την ερώτηση 12 και το ποιά είναι η αρμόδια εποπτική αρχή για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα , διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό(46,666%) λανθασμένα πιστεύει ότι είναι η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

Από την άλλη μεριά μόνο το 35% των υπαλλήλων της EUROBANK που ρωτήθηκαν γνώριζε ότι η αρμόδια εποπτική αρχή είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.

Το παραπάνω αποτέλεσμα δείχνει ότι δεν είναι γνωστά στους ερωτηθέντες θέματα που αφορούν την εποπτεία, πράγμα το οποίο μέχρι ενός βαθμού είναι ανησυχητικό .

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 12

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 12	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες .	285	46,666	46,666	46,666
FATF	11	18,333	18,333	64,999
Η Τράπεζα της Ελλάδος	21	35	35	99,999 = 100
Η υπηρεσία κανονιστικής συμμόρφωσης κάθε πιστωτικού ιδρύματος	0	0	0	100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 13

Η FATF (ΟΜΑΔΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΤΟΥ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ) κατατάσσει την Ελλάδα:

Με την ερώτηση 13 γίνεται προσπάθεια να μελετηθεί το κατά πόσο οι ερωτώμενοι είναι ενήμεροι για τη σειρά κατάταξης της Ελλάδας σύμφωνα με τη FATF

Οι απαντήσεις που δόθηκαν δείχνουν ότι δεν είναι ξεκάθαρη για τους ερωτηθέντες του δείγματός μας η σειρά κατάταξης της Ελλάδας, μιάς και μόνο το 23,333% απάντησε σωστά ότι δηλαδή η Ελλάδα έχει καταταχθεί στην ονομαζόμενη γκρίζα ζώνη.

Το 36,666% απάντησε ότι η Ελλάδα ανήκει στις χώρες που εκπληρώνουν τις απαιτήσεις συμμόρφωσης σχετικά με τις Συστάσεις της FATF και το 35% απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 13

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 13	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Στις χώρες που αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για την ακεραιότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος (μαύρη λίστα)	3	5	5	5
Στις χώρες που εμφανίζουν στρατηγικά ελλείματα στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας(γκρίζα λίστα)	10	23,333	23,333	28,333
Στις χώρες που εκπληρώνουν τις απαιτήσεις συμμόρφωσης σχετικά με τις συστάσεις της FATF.	22	36,666	36,666	64,999
Δεν γνωρίζω	21	35	35	99,999 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 14

Το άρθρο 31 του ν.3691/2008 , επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων ;

Στην ερώτηση 14 , θέλουμε να διαπιστώσουμε εάν οι ερωτώμενοι έχουν κατανοήσει το άρθρο 31 του ν .3691/2008 και την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν στοιχεία πελατών , μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων .

Από τις απαντήσεις που λάβαμε είναι σαφές ότι δεν έχει γίνει κατανοητικό το εν λόγω άρθρο, μιας μόνο το 26,666% των ερωτηθέντων απάντησε σωστά ότι δηλαδή η ανταλλαγή πληροφοριών επιτρέπεται βάση νόμου .

Το 28,333% απάντησε ότι εξαρτάται από την περίπτωση και το 35% ότι δεν γνωρίζει .

Το αποτέλεσμα των απαντήσεων δεν είναι ενθαρρυντικό , έπρεπε να είναι μεγαλύτερο το ποσοστό των ερωτηθέντων που θα γνώριζε ότι υπάρχει νόμος που επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων , μιας και η παραπάνω γνώση έχει επίπτωση στην καθημερινή λειτουργία ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 14

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 14	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Απαγορεύεται βάσει νόμου	6	10	10	10
Επιτρέπεται βάση νόμου	16	26,666	26,666	36.666
Εξαρτάται από την περίπτωση	17	28,333	28,333	64,999
Δεν γνωρίζω	21	35	35	99,999 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 15

Για πόσα χρόνια είναι υποχρεωμένα τα πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να τηρούν και να φυλάσσουν τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης ;

Με την ερώτηση 15 ,στόχος είναι να αντιληφθούμε κατά πόσο είναι ενήμεροι οι ερωτηθέντες για το πόσα χρόνια είναι υποχρεωμένα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να τηρούν και να φυλάσσουν τα στοιχεία των πελάτων τους και από τις απαντήσεις διαπιστώνουμε ότι σε μεγάλο ποσοστό (66,666%) δεν είναι ενήμεροι μιας και μόνο το 33,333% απάντησε σωστά επιλέγοντας την απάντηση των 10 ετών .

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 15

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 15	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
3 χρόνια	1	1,666	1,666	1,666
5 χρόνια	17	28,333	28,333	29,999
10 χρόνια	20	33,333	33,333	63,332
Για πάντα	22	36,666	36,666	99,998 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 16

Πόσο σημαντικό θεωρείται ότι είναι το πρόβλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην Ελλάδα;

Με την ερώτηση 16 θέλουμε να μελετήσουμε το κατά πόσο οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος στην Ελλάδα .

Λαμβάνοντας υπόψιν τις απαντήσεις που λάβαμε διαπιστώνουμε ότι το εν λόγω πρόβλημα θεωρείται από αρκετά σημαντικό ως πάρα πολύ σημαντικό , διαφέρεται συνεπώς καθαρά ότι

θεωρούν το πρόβλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην Ελλάδα ως σοβαρό πρόβλημα το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα μας , λαμβάνοντας κατάλληλα μέτρα και χρησιμοποιώντας αυστηρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 16

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 16	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	1	1,666	1,666	1,666
Λίγο	0	0	0	1,666
Αρκετά	20	33,333	33,333	34,999
Πολύ	14	23,333	23,333	58,332
Πάρα πολύ	25	41,666	41,666	99,998 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 17

Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ;

Στην ερώτηση 17 , θέλουμε να αντιληφθούμε κατά πόσο θεωρούν τα άτομα που αποτελούν το δείγμα της ερευνάς μας την εκπαίδευση του προσωπικού καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες .

Μελετώντας το αποτέλεσμα καταλαβαίνουμε ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν την εκπαίδευση στην πλειοψηφία τους ιδιαίτερα σημαντική σε ποσοστό 93,333%

Αναλυτικότερα το 63,333% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα και το 30% απάντησαν ότι συμφωνούν .

Να σημειώσουμε τέλος ότι το 5% διαφωνεί με την αξία της εκπαίδευσης και το 1,666% δεν έχει άποψη επί του θέματος

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 17

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 17	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0	0	0
Διαφωνώ	3	5	5	5
Δεν έχω άποψη	1	1,666	1,666	6,666
Συμφωνώ	18	30	30	36,666
Συμφωνώ απόλυτα	38	63,333	63,333	99,999 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 18

Πόσο ικανοποιητική και επαρκής πιστεύετε ότι είναι η ενημέρωση – εκπαίδευσή σας αναφορικά με το κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (πχ συμβάσεις , οδηγίες , αποφάσεις κ.α.).

Με την ερώτηση 18 θέλουμε να καταλάβουμε κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι η εκπαίδευση που λαμβάνουν από την τράπεζα στην οποία εργάζονται (στην περίπτωση μας είναι η Τράπεζα EUROBANK) είναι επαρκής ή όχι .

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 53,33% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η ενημέρωση που λαμβάνουν είναι αρκετά ικανοποιητική ,πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης μιας και το 16,66% είναι λίγο ικανοποιημένο και το 5% καθόλου ικανοποιημένο.

Αξίζει να σημειώσουμε όμως οτι το 78,33% συγκεντρωτικά είναι από αρκετά έως πάρα πολύ ικανοποιημένο και θεωρεί ότι η εκπαίδευση – ενημέρωση που λαμβάνει για θέματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι επαρκής.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 18

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 18	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	3	5	5	5
Λίγο	10	16,666	16,666	21,666
Αρκετά	32	53,333	53,333	74,999
Πολύ	9	15	15	89,999
Πάρα πολύ	6	10	10	99,999 = 100
Σύνολο	60	100	100	

Ερώτηση 19

Η εκπαίδευση - επιμόρφωση θα πρέπει να αφορά το σύνολο του προσωπικού ανεξαρτήτως ειδικότητας και υπηρεσίας.

Στην ερώτηση 19 οι ερωτώμενοι σε 53,333% απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα με τη θέση περί καθολικής επιμόρφωσης του προσωπικού και το 43,333% απάντησε ότι απλά συμφωνούν. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι εργαζόμενοι στην EUROBANK, μέρος από τους οποίους αποτελεί το δείγμα μας, στην συντριπτική πλειοψηφία τους θεωρούν ότι η εκπαίδευση – επιμόρφωση θα πρέπει να αφορά το σύνολο του προσωπικού ανεξαρτήτως ειδικότητας και υπηρεσίας.

Με εκπαιδευμένο προσωπικό συνεπώς, το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος πιο εύκολα να αναγνωριστεί επι τη εμφανίσει του και αναλόγως να αντιμετωπιστεί.

Τέλος το πολύ μικρό ποσοστό του 3,333% που απάντησε ότι διαφωνεί, θεωρούμε ότι απλά είναι η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 19

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 19	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0	0	0
Διαφωνώ	2	3,333	3,333	3,333
Δεν έχω άποψη	0	0	0	3,333
Συμφωνώ	26	43,333	43,333	46,666
Συμφωνώ απόλυτα	32	53,333	53,333	99,999 = 100
Σύνολο	60	100	100	

Ερώτηση 20

Πόσα εκπαιδευτικά σεμινάρια για την πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος έχετε παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια της εργασίας σας στο πιστωτικό ίδρυμα ;

Στην ερώτηση 20 θέλουμε να μελετήσουμε κατά πόσο οι ερωτώμενοι – εργαζόμενοι είναι επιμορφωμένοι με παρακολούθηση αντίστοιχων σεμιναρίων πάνω στο θέμα του ξεπλύματος χρήματος το οποίο πραγματευόμαστε .

Από τις απαντήσεις που λάβαμε το 30% έχει παρακολουθήσει πάνω από τρία σεμινάρια ,το 21,666% έχει παρακολουθήσει δύο, το 33,333% έχει παρακολουθήσει ένα και το 15% κανένα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων στη EUROBANK έχουν παρακολουθήσει πάνω από δύο σεμινάρια, πράγμα το οποίο είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό και αξιέπαινο μιας και αποδुकνεύεται ότι τα στελέχη που είναι επιφορτισμένα με το κομμάτι της

εκπαίδευσης του προσωπικού , επιδιώκουν οι εργαζόμενοι να ενημερώνονται επαρκώς για θέματα ξεπλύματος χρήματος .

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 20

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 20	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Κανένα	9	15	15	15
Ένα	20	33,333	33,333	48,333
Δύο	13	21,666	21,666	69,999
Τρία και άνω	18	30	30	99,999 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 21

Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων συναλλαγών στα καταστήματα τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών που επιφέρουν σημαντικά κέρδη στις τράπεζες.

Στην ερώτηση 21 , επιχειρούμε να μελετήσουμε ένα πολύ ευαίσθητο θέμα για τις τράπεζες και αυτό είναι η διαχείριση των πελατών οι αποφέρουν σημαντική κερδοφορία στον οργανισμό είτε καταθέτοντας μεγάλα ποσά είτε πράττοντας συναλλαγές οι οποίες έχουν μεγάλο έσοδο για τις τράπεζες. Αναλυτικότερα επιδιώκεται με αυτή την ερώτηση να γίνει αντιληπτό κατά πόσο τηρούνται από την πλευρά των τραπεζοϋπαλλήλων οι αρχές της δέουσας επιμέλειας σε πελάτες οι οποίοι θεωρούνται καλοί .

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου έδειξαν ότι στην μεγάλη τους πλειοψηφία 76,66% οι υπάλληλοι της EUROBANK τηρούν τις αρχές της δέουσας επιμέλειας και προσπαθούν με πολύ θετικά αποτελέσματα να μην κάνουν **εκπτώσεις** στις διαδικασίες που διασφαλίζουν τον εαυτό τους

αλλά και τον οργανισμό στον οποίο εργάζονται απέναντι στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 21

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 21	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	1	1,666	1,666	1,666
Διαφωνώ	5	8,333	8,333	9,999
Δεν έχω άποψη	8	13,333	13,333	23,332
Συμφωνώ	27	45	45	68,332
Συμφωνώ απόλυτα	19	31,666	31,666	99,998 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 22

Οι τραπεζικές υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του διαδικτύου παρουσιάζουν αδυναμίες στην εποπτεία και την ταυτοποίηση συναλλαγών.

Με την ερώτηση 22 αναλύουμε την άποψη των εργαζομένων αναφορικά με τους νέους τρόπους πραγματοποίησης τραπεζικών συναλλαγών μέσω του διαδικτύου (πχ e - banking) .

Από το αποτέλεσμα της έρευνας αντιλαμβανόμαστε ότι οι απόψεις μεταξύ των εργαζομένων δίστανται καθώς το 36,666% διαφωνεί με την ύπαρξη αδυναμιών στη προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, το 21,666% συμφωνεί ότι υπάρχουν αδυναμίες με αποτέλεσμα να μην θεωρεί ασφαλή τρόπο τραπεζικών συναλλαγών το διαδίκτυο και το 41,666% δεν εκφράζει καμία άποψη που και αυτό συμβάλει στην ύπαρξη αμφιβολιών και ερωτημάτων ή άγνοιας όσο αφορά το e-banking .

Γίνεται σαφές από τα παραπάνω ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που πρέπει να γίνουν ακόμη ώστε να ενισχυθεί επιπλέον το αίσθημα της ασφάλειας για το διαδίκτυο και τις τραπεζικές συναλλαγές μέσω αυτού .

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 22

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 22	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0	0	0
Διαφωνώ	22	36,666	36,666	36,666
Δεν έχω άποψη	25	41,666	41,666	78,332
Συμφωνώ	13	21,666	21,666	99,998
Συμφωνώ απόλυτα	0	0	0	99,998 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 23

Οι γενικότερες εξελίξεις και τάσεις που επηρεάζουν τη διεθνή οικονομία έχουν σημαντική αιτιώδη σχέση ή συνάφεια με το φαινόμενο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος , όπως για παράδειγμα η παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών , η απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων και η εξάπλωση του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών .

Στην ερώτηση 23 εξετάζεται η συνάφεια των γενικότερων παγκόσμιων εξελίξεων όπως η παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών , η απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων και η εξάπλωση του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών σε σχέση με το ξέπλυμα χρήματος .

Από το αποτέλεσμα της έρευνας φαίνεται ξεκάθαρα ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 73,33% συμφωνεί ότι υπάρχει συνάφεια των εξελίξεων αυτών με τη συρρίκνωση ή την εξάπλωση του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος και το 6,66% συμφωνεί απόλυτα .

Αξίζει όμως να σημειώσουμε ότι υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 8,33% που διαφωνεί με την ύπαρξη συνάφειας και ένα ποσοστό 11,66% το οποίο δεν εκφράζει άποψη επί του θέματος

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 23

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 23	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	0	0	0	0
Διαφωνώ	5	8,333	8,333	8,333
Δεν έχω άποψη	7	11,666	11,666	19,999
Συμφωνώ	44	73,333	73,333	93,332
Συμφωνώ απόλυτα	4	6,666	6,666	99.998 =100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 24

Η στάση και η αποτελεσματικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων στην αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συνδέεται άρρηκτα με τη φερεγγυότητα , τη φήμη και την αξιοπιστία τους.

Με την ερώτηση 24 ,προσπαθούμε να κατανοήσουμε κατά πόσο τα μέτρα που λαμβάνει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έναντι του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος ,συνδέονται με την φερεγγυότητα , τη φήμη και την αξιοπιστία του .

Από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου φαίνεται ξεκάθαρα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησαν πως υπάρχει συσχέτιση , αναλυτικότερα το 46,666% συμφωνεί απόλυτα με την άρρηκτη σύνδεση των παραπάνω , το 36,666% απλά συμφωνεί , το 8,333% διαφωνεί , το 1,666% διαφωνεί απόλυτα και ένα ποσοστό της τάξης του 6,666% δεν εκφράζει καμία άποψη .

Πίνακας συχνότητων ερώτησης 24

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 24	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Διαφωνώ απόλυτα	1	1,666	1,666	1,666
Διαφωνώ	5	8,333	8,333	9,999
Δεν έχω άποψη	4	6,666	6,666	16,665
Συμφωνώ	22	36,666	36,666	53,331
Συμφωνώ απόλυτα	28	46,666	46,666	99,997 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 25

Πιο από τα παρακάτω θεωρείται ότι είναι πιο σημαντικό για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,

Με την ερώτηση 25, επιχειρούμε να αντιληφθούμε τι θεωρούν ως πιο σημαντικό οι ερωτηθέντες εργαζόμενοι για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση λάβαμε πως το 66,66% θεωρεί πιο σημαντική την αρχή < Γνώριζε τον πελάτη σου > ,στη συνέχεια το

21,66% θεωρεί πιο σημαντική την εκπαίδευση και την επιμόρφωση του προσωπικού , το 6,66% θεωρεί σημαντικότερη όλων την συνέπεια και την υπευθυνότητα και τέλος το 1,66% του συνόλου των ερωτηθέντων θεωρεί ότι πιο σημαντικά είναι τα πληροφοριακά συστήματα και το 3,33% θεωρεί πιο ουσιαστική την, αποτελεσματικότητα της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Συμπερασματικά αναφέρουμε ότι όλες οι εκδοχές είναι σωστές και έχουν η κάθε μία τη δική της βαρύτητα στην πρόληψη και την καταστολή του ξεπλύματος χρήματος ,οφείλουμε όμως να παρατηρήσουμε ότι η γνώση της αρχής < Γνώριζε τον πελάτη σου > από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι αποτέλεσμα εκπαίδευσης και ενημέρωσης των εργαζομένων για θέματα ξεπλύματος χρήματος από τον οργανισμό στον οποίο εργάζονται .

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 25

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 25	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Εκπαίδευση – επιμόρφωση προσωπικού	13	21,666	21,666	21,666
Συνέπεια και υπευθυνότητα	4	6,666	6,666	28,332
Πληροφοριακά συστήματα	1	1,666	1,666	29,998
Τήρηση της Αρχής < Γνώριζε τον πελάτη σου >	40	66,666	66,666	96,664
Αποτελεσματικότητα της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης	2	3,333	3,333	99,997 = 100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 26

Ηλικία;

Με την ερώτηση 26 αναλύουμε την ηλικιακή δομή των ατόμων που αποτελούν το δείγμα του ερωτηματολογίου μας . Από τα στοιχεία που έχουμε λοιπόν το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων με ποσοστό 60% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 36 ετών έως 45 , το 23,333% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 25 έως 35 ετών και το 16,666% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 46 ετών και πάνω.

Παρατηρούμε συνεπώς ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι ανήκουν στην πιο παραγωγική ηλικιακή ομάδα πράγμα το οποίο μόνο θετικό μπορεί να είναι για την έρευνά μας, μιας και αποτελούν τους ανθρώπους που θα επανδρώνουν το τραπεζικό σύστημα τα επόμενα χρόνια και μέσω αυτών των ανθρώπων θα ξεπεραστούν οι οποίες αδυναμίες ή δυσκολίες που παρουσιάζονται λόγω της μεταβατικής περιόδου την οποία διανύουμε.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 26

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 26	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
25-35	14	23,333	23,333	23,333
36-45	36	60	60	83,333
46 – άνω	10	16.666	16,666	99,999 =100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 27

Φύλο: Άντρας ή Γυναίκα ;

Το αποτέλεσμα της έρευνάς μας έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είναι γυναίκες .Αυτό σημαίνει ή ότι οι γυναίκες ήταν περισσότερο δεκτικές στο να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο ή ότι το προσωπικό της τράπεζας (EUROBANK) στην οποία μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο αποτελείται επί το πλείστον από γυναίκες .

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 27

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 27	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Άντρας	21	35	35	35
Γυναίκα	39	65	65	100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 28

Πιο είναι το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχετε συμπληρώσει ;

Με την ερώτηση 28 αναζητούμε το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων της τράπεζας του δείγματός μας . Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το μεγαλύτερο μέρος είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ & ΤΕΙ σε ποσοστό 55% .Κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου είναι το 25% των εργαζομένων και απόφοιτοι λυκείου είναι το 20% αυτών ., βλέπουμε συνεπώς πως η ανώτερη μόρφωση είναι στοιχείο απαραίτητο για την άσκηση των καθηκόντων τους πράγμα το οποίο αποδέχεται και η διεύθυνση ανθρώπινου δυναμικού για αυτό και γίνονται τέτοιου επιπέδου προσλήψεις.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 28

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 28	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Μέχρι απόφοιτος Γυμνασίου	0	0	0	0
Μέχρι απόφοιτος Λυκείου	12	20	20	20
Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	33	55	55	75
Μεταπτυχιακό	15	25	25	100
ΣΥΝΟΛΟ	60	100	100	

Ερώτηση 29

Ετήσιο εισόδημα:

Με την ερώτηση 29 αναζητούμε το ετήσιο εισόδημα των ερωτηθέντων. Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι καλά αμειβόμενοι υπάλληλοι της EUROBANK.

Το 45% αμείβεται από 20.000 έως 30.000 euro , το άλλο 45% αμείβεται από 10.000 έως 20.000 euro ,το 8,333% αμείβεται με πάνω από 45.000 euro ετησίως και το 1,666% αμείβεται μέχρι τα 10.000euro

Είναι δηλαδή άνθρωποι οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό είναι ικανοποιημένοι από τις αποδοχές τους με αποτέλεσμα και την πιο ουσιαστική συμμετοχή τους στα εργασιακά θέματα που καθημερινά αντιμετωπίζουν.

Είναι γνωστό ότι οι αμοιβές και η παραγωγικότητα των εργαζομένων είναι άρρηκτα συνδεδεμένες έννοιες ,αυτό σημαίνει στην περίπτωση μας ότι οι εργαζόμενοι του δείγματός μας άπαξ και είναι ικανοποιημένοι θα έχουν τη διάθεση να συμμετέχουν ενεργά σε επιμορφωτικά σεμινάρια που αφορούν τη δουλειά τους (π.χ ξέπλυμα χρήματος) και να τα εφαρμόζουν με επιμέλεια στην καθημερινότητά τους.

Πίνακας συχνοτήτων ερώτησης 29

ΕΓΚΥΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ 29	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
Εώς 10.000 euro	1	1,666	1,666	1,666
10.000-20.000 euro	27	45	45	46,666
20.000-30.000 euro	27	45	45	91,666
30.000-45.000 euro	5	8,333	8,333	99,999
Πάνω από 45.000 euro	0	0	0	99,999 =100
Σύνολο	60	100	100	

4-2. Συμπεράσματα Έρευνας

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που αποτελεί και το αντικείμενο της έρευνά μας θα αναφέρουμε τα συμπεράσματα που προέκυψαν.

Πρώτα απ' όλα αξίζει να αναφέρουμε ότι το σύνολο των ερωτηθέντων αναγνωρίζει το ξέπλυμα χρήματος ως οικονομικό έγκλημα .Αυτό μας δείχνει ότι οι ερωτώμενοι έχουν αντίληψη και της σοβαρότητας αλλά και της επικινδυνότητας που αυτό συνεπάγεται.

Σε ότι αφορά τις ερωτήσεις γύρω από τις βασικές γνώσεις περί ξεπλύματος χρήματος παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία τους οι εργαζόμενοι είναι ενημερωμένοι και εκπαιδευμένοι ,παρατηρείται βέβαια σε ορισμένες περιπτώσεις κάποια ασάφεια όσον αφορά τον προσδιορισμό των σταδίων της διαδικασίας του ξεπλύματος χρήματος το οποίο όμως μπορεί να αντιμετωπιστεί μιας και υπάρχει η βασική γνώση επί του θέματος.

Σχετικά με το διαδίκτυο και κατά πόσο η χρήση του ενισχύει την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες , οι ερωτηθέντες με τις απαντήσεις τους έδειξαν να πιστεύουν ότι δεν υπάρχει εμπιστοσύνη και ασφάλεια στις διαδικτυακές τραπεζικές συναλλαγές.

Θεωρούν δηλαδή ότι μέσω διαδικτύου είναι πιο εύκολο για κάποιον να νομιμοποιήσει έσοδα από παράνομες δραστηριότητες , ίσως επειδή στο διαδίκτυο οι συναλλαγές είναι απρόσωπες και δεν είναι δυνατή η ταυτοποίηση των στοιχείων του πελάτη όπως γίνεται με τη φυσική του παρουσία σε ένα τραπεζικό κατάστημα.

Το ίδιο αποτέλεσμα της έλλειψης εμπιστοσύνης προκύπτει για το Χρηματιστήριο ,οι περισσότεροι ερωτώμενοι τοποθετούνται υπέρ της άποψης ότι η αγορά μετοχών αποτελεί τεχνική νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Αναφορικά με το κομμάτι της ελληνικού κανονιστικού πλαισίου και του διεθνούς θεσμικού πλαισίου οι απαντήσεις που λάβαμε ήταν εν μέρη ανησυχητικές.

Πάνω από το 50 % των ερωτηθέντων δεν γνώριζαν τα εν λόγο κανονιστικά πλαίσια και τα επιμέρους κομμάτια τους, γεγονός που δεν ήταν αναμενόμενο μιας και αποτελούν εργαζομένους του τραπεζικού συστήματος που είναι βασική γραμμή άμυνας έναντι του ξεπλύματος χρήματος.

Σχετικά με το κομμάτι της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης οι πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν ότι είναι καταλυτική για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και επί το πλείστον νοιώθουν αρκετά ικανοποιημένοι από την εκπαίδευση που λαμβάνουν εάν σκεφτούμε ότι πάνω από το 50% των εργαζομένων έχουν παρακολουθήσει πάνω από δύο εκπαιδευτικά σεμινάρια για το ξέπλυμα χρήματος.

Δεν μπορούμε να μην σημειώσουμε όμως, ότι εάν μεγαλύτερο ποσοστό είχε παρακολουθήσει περισσότερα σεμινάρια πιθανόν να μην υπάρχουν οι ασάφειες που παρατηρήθηκαν γύρω από τις γνώσεις για το Ελληνικό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο.

Ένα ιδιαίτερα ενθαρρυντικό χαρακτηριστικό που προέκυψε από την έρευνα, είναι ότι οι «καλοί» και «μεγάλοι» πελάτες της τράπεζας δεν τυγχάνουν ιδιαίτερης μεταχείρισης όσον αφορά τις αρχές της δέουσας επιμέλειας.

Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς ότι εξυπηρετούνται χωρίς να αναλαμβάνει ο υπάλληλος και κατά συνέπεια το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα την ευθύνη ότι πιθανόν να γίνονται μέρος της αλυσίδας της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η παραπάνω παραδοχή έχει πολύ θετικό νόημα εάν σκεφτούμε ότι αναφερόμαστε σε μία από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες στην Ελλάδα.

Τέλος γίνεται σαφές από τις απαντήσεις που λάβαμε για το τι είναι πιο σημαντικό για την πρόληψη και την καταστολή του ξεπλύματος χρήματος ότι οι εργαζόμενοι στην EUROBANK, οι οποίοι αποτελούν και το δείγμα μας θεωρούν ότι είναι η τήρηση της Αρχής «Γνώριζε τον πελάτη σου».

Όλα ξεκινούν από καθέναν υπάλληλο ξεχωριστά που έρχεται αντιμέτωπος με πιθανά κρούσματα ξεπλύματος χρήματος και κατά πόσο αυτός θα είναι ενημερωμένος και εκπαιδευμένος ώστε να τα αναγνωρίσει και ανάλογα να τα αντιμετωπίσει.

Είναι σημαντικό τέτοια κρούσματα να καταπολεμούνται στην αρχή τους για να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα, οι διωκτικές αρχές και οι εκάστοτε μονάδες κανονιστικής συμμόρφωσης επιτελούν αδιαμφισβήτητα πολύ σημαντικό έργο στην καταπολέμηση του φαινομένου, το οποίο μπορεί να είναι συντομότερο και αποτελεσματικότερο εάν κάθε

υπάλληλος ξεχωριστά ανεξαρτήτως θέσης ή αρμοδιότητας τηρεί καθημερινά και ουσιαστικά την Αρχή « Γνώριζε τον πελάτη σου».

4-3. Συμπεράσματα Ανάλυσης

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπονομεύει τις διεθνείς προσπάθειες για καθιέρωση μιας ελεύθερης και ανταγωνιστικής αγοράς και παρεμποδίζει την ανάπτυξη των εθνικών οικονομιών. Επιπλέον, διαστρεβλώνει τη λειτουργία των εμπορικών συναλλαγών, μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση σε ρευστό, αποσταθεροποιεί τα επιτόκια και αυξάνει τον αθέμιτο ανταγωνισμό και τον πληθωρισμό

(United Nations Office on Drugs and Crime & International Monetary Fund, 2005).

Τόσο το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όσο και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, με την οποία το πρώτο συνδέεται άμεσα, δεν αποτελούν φαινόμενα περιορισμένα εντός των εθνικών συνόρων μιας χώρας, αλλά διαπερνούν τα σύνορα και επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία (FATF/OECD, 2010: 9).

Το ξέπλυμα του μαύρου χρήματος αγγίζει την ίδια την «καρδιά του συστήματος» και παραπέμπει τον ερευνητή σε αναζητήσεις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, αλλά και φιλοσοφικο-ηθικές.

Το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα και το παγκόσμιο σύμπλεγμα κανονισμών κατά του ξεπλύματος όπως αναφέρθηκε αναπτύσσονται συνεχώς όπως και τα δίκτυα των δραστών που ξεπλένουν. Η ανωμαλία που προκαλείται από την οικονομική εγκληματικότητα δεν αφορά απλά ορισμένες πλευρές της οικονομικής ζωής μιας χώρας και δεν έχει χαρακτήρα συγκυριακό και τυχαίο αλλά αποτελεί συστατικό στοιχείο αυτού του ίδιου του συστήματος της Αγοράς, είναι αναπόφευκτο υποπροϊόν της δομής του.

Τα κέντρα off –shore δεν δημιουργήθηκαν τυχαία, σημαντικό ρόλο στην επέκτασή τους παίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία απασχολούν μεγάλες ομάδες υψηλά αμειβόμενων στελεχών τους για να επινοούν συναλλαγές μεταξύ τέτοιων κέντρων, εξυπηρετώντας συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά συμφέροντα. Τέτοιες αθέμιτες οικονομικές δραστηριότητες ενσαρκώνουν το πνεύμα του ίδιου του συστήματος δηλαδή της επιτυχίας με κάθε μέσο, έστω

και σε βάρος των άλλων και συνεπώς δεν δηλώνουν αντίθεση του δράστη προς το ισχύον σύστημα αξιών αλλά αντίθετα ταύτιση.

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς και η ιεραρχική δομή των μεγάλων επιχειρήσεων έχει αλλάξει, οι θεσμικοί επενδυτές όπως επενδυτικές τράπεζες, εταιρίες αμοιβαίων κεφαλαίων, συνταξιοδοτικά ταμεία ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες έχουν αποκτήσει τον χρηματοοικονομικό έλεγχο των περισσότερων επιχειρήσεων.

Αυτό έχει σαν συνέπεια να παραβιάζεται διαρκώς το “Know Your Customer”, και πάσης φύσεως κανόνες από αυτούς που λαμβάνουν κρίσιμες αποφάσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα και το κυνήγι της αύξησης της τιμής της μετοχής, των προνομίων τους (μετοχικά bonus) να αποτελούν μοναδικό στόχο τους.

Το σημαντικό εδώ είναι ότι τοξικά επενδυτικά προϊόντα (CDO) κατέκλυσαν την αγορά και δημιούργησαν τις υπερδιογκωμένες «φούσκες», που έσκασαν με πάταγο το 2008 προκαλώντας την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση.

Αν λοιπόν η βαθύτερη φιλοσοφία του συστήματος είναι η αέναη προσπάθεια για διαρκώς περισσότερα και «νεότερα» καταναλωτικά αγαθά, είναι λογικό η απόκτηση τους να περνά μέσα από αθέμιτες οικονομικές πράξεις

Το κυριότερο όμως είναι ότι όχι μόνο πλήττεται η κανονιστική καταναγκαστική λειτουργία του Δικαίου και της Δημοκρατίας αλλά και η ιδεολογική – νομιμοποιητική για τις Κρατικές Αρχές σαν δίκαια και αξιόπιστα όργανα εφαρμογής πολιτικής.

Η διαφθορά είναι ένας από τους παράγοντες που επιδρά στην διαμόρφωση ενός ιδεολογικού πλαισίου εντός του οποίου η παρανομία, οι υπόγειες δραστηριότητες, η ανεύθυνη συμπεριφορά αποτελούν τον κανόνα και όχι την εξαίρεση.

Όταν λοιπόν το ίδιο το κοινωνικό σύνολο θεωρεί τις παράνομες ενέργειες «έξυπνες λύσεις» και δεν καταδικάζονται ηθικά τότε η «μεσολάβηση» κάποιων (π.χ. ελεγκτών) για την πραγματοποίησή τους οφείλεται και στη δομή και λειτουργία της ίδιας της κοινωνίας της συγκεκριμένης χώρας.

Όσο οι κοινωνικές δομές μιας χώρας αναπαράγουν τέτοιου είδους συμπεριφορές, που θεωρούν κανόνες και νόμους «δυσκολίες» προς αντιμετώπιση και παράκαμψη με κάθε δυνατό τρόπο, αποτελούν και τα γενεσιουργά αίτια κάθε «κακού».

Γεννάται έτσι το ερώτημα : «Τι μπορεί να πετύχει όλη αυτή η αστυνόμευση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών μέσα στις συγκεκριμένες κοινωνικές δομές;».

Η ανάληψη οποιωνδήποτε νομοθετικών πρωτοβουλιών κατά του ξεπλύματος, σε παγκόσμιο ή εθνικό επίπεδο, μόνο συμβολική λύση μπορεί να παρέχει, δηλαδή, λύση όχι στο πεδίο της πραγματικότητας, αφού η αξία των πραγμάτων προσδιορίζεται λεκτικά (ορισμοί) και όχι από τις επιπτώσεις που αυτά προκαλούν στους εμπλεκόμενους.

Το θέμα είναι αν υπάρχουν κέντρα εξουσίας, που έχουν τη θέληση και τη δύναμη να θέσουν το δάκτυλο « επί τον τύπον των ήλων».

Ο ελεγκτής- τεχνοκράτης που εκτελεί εργασίες μέσα σε πλαίσια που δεν αμφισβητεί και δεν συζητά αλλά απλώς ενεργεί ,που επεξεργάζεται αριθμούς και νομικούς ορισμούς και αγνοεί την ουσία του προβλήματος δεν πρόκειται να φτάσει ποτέ στην αλήθεια.

Οι «άνθρωποι καριέρας» όπως αποκαλούνται ή «άνθρωποι του παιχνιδιού» προϊόντα του ίδιου του σύγχρονου χρηματο-οικονομικού καπιταλισμού έχουν αναλάβει συνειδητά ή ασυνείδητα το δύσκολο έργο της απόκρυψης των αρνητικών χαρακτηριστικών του. Ο ρόλος που καλούνται να παίξουν είναι αυτός του «κάνω πως ελέγχω» και η απόκρυψη της πραγματικότητας για να κερδίσουν τις εντυπώσεις, τα προνόμια και όχι την ουσία.

Τελικά υπάρχουν δυνάμεις παγκόσμια που μπορούν να συγκρουστούν και να νικήσουν το παγκόσμιο δίκτυο της οικονομικής εγκληματικότητας ή μήπως ή μόνη μας ελπίδα είναι να συνειδητοποιήσουν οι άνθρωποι του συστήματος ότι οι ίδιες τους οι πράξεις υποσκάπτουν τα θεμέλια
του;....

4-4. Επίλογος

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα στη χώρα μας έτσι όπως είναι οργανωμένο, τραπεζοκεντρικό, ολιγοπωλιακό με ισχυρή συγκεντροποίηση είναι μέρος του συνολικού προβλήματος δόμησης της οικονομίας πάνω σε ισχυρές επιχειρηματικές διατάξεις, που ακροβολίζονται γύρω από την κρατική εξουσία και στηρίζουν το πελατειακό οικοδόμημα.

Η χώρα μας αντιμετωπίζει κρίση δομών, θεσμών και ιδεολογίας.

Η φορμαλιστική ανάλυση όπως και αναφέραμε στα συμπεράσματα μας, δεν διεισδύει στον στρεβλό τρόπο ανάλυσης της οικονομίας, διασφαλίζει τα ίδια γνωστά συμφέροντά... το ίδιο γνωστό πελατειακό σύστημα... τις ίδιες πάντα αυθαιρεσίες έναντι της κοινωνίας και των μη ίσων ευκαιριών για τους πολίτες.

Ήρθε ή ώρα να σκεφθούμε «έξω από το κουτί» της πεπατημένης. Να σκεφθούμε αλλιώς... Να προσδιοριστούμε από τις αρχές και την επιστημονική ιδεολογία και όχι από τα ιδεολογήματα και τις ιδεοληψίες.

Η χώρα πρέπει να κατακτήσει το μέλλον που ανοίγεται μπροστά της και όχι να κυνηγά μετεξελισσόμενα φαντάσματα που σέρνει πίσω της...

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε προβλήματος μόνο με τη σωστή παιδεία θα επέλθει, ή οποία να αναφέρεται κύρια σε μια φιλοσοφία ζωής που στηρίζεται σε αρχές και αξίες και είναι έξω από τα αξιακά πρότυπα της Αγοράς. Και αυτό γιατί είναι πρωταρχικής σημασίας για την εφαρμογή των κανόνων δικαίου και συνακόλουθα για την καλή λειτουργία της Δημοκρατίας.

Παράρτημα Α

Ειδικά Θέματα

A.1 Πρότυπα Αρμόδια Όργανα

Πέραν των νομοθετικών επιλογών τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, γίνονται οργανωμένες προσπάθειες και από άλλα όργανα που χωρίς να έχουν νομοθετική δύναμη, παράγουν συχνά κανόνες ή οδηγίες που αργότερα λειτουργούν ως πρότυπα για τα αρμόδια όργανα προκειμένου να νομοθετήσουν.

Ένα άλλο μεγάλο διεθνές δίκτυο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες είναι και το IMOLIN (International Money Laundering Information Network, <http://www.imolin.org>). το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών το 1998.

Το δίκτυο αυτό έχει αναπτυχθεί με τη συνεργασία των μεγαλύτερων εθνικών και διεθνών οργανισμών για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Κάποιοι απ' αυτούς είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η FATF, η Interpol, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Συναφής οργανισμός είναι ο «Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη»

(Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD <http://www.oecd.org>)

Ο Οργανισμός αυτός ιδρύθηκε το 1961 και μέλη του είναι 32 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Αποστολή του, όπως καταγράφεται στην επίσημη ιστοσελίδα του, είναι η υποστήριξη της αειφόρου οικονομικής ανάπτυξης, η προώθηση της απασχόλησης και η διατήρηση της οικονομικής

σταθερότητας στα κράτη - μέλη του και η συνεισφορά στην ανάπτυξη του παγκοσμίου εμπορίου. Ο Οργανισμός αυτός συνεργάζεται στενά με τη FATF για ζητήματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Στο έγγραφο με τίτλο «Σύνοψη Πολιτικής, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», οι δυο παραπάνω οργανισμοί παρατηρούν ότι λόγω της φύσεως του προβλήματος, του γεγονότος δηλαδή ότι αυτό αναπτύσσεται εκτός του νομίμου οικονομικού συστήματος, είναι δυσχερής η αποτύπωση της έκτασης του φαινομένου με στατιστικά δεδομένα.

Παρ' όλ' αυτά, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχει υπολογίσει ότι το βρώμικο χρήμα που ξεπλένεται παγκοσμίως πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 2 και 5% του παγκοσμίου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (FATF/OECD, 1999: 2).

Στη χώρα μας για την αντιμετώπιση του προβλήματος που εξετάζουμε, λειτουργεί η “Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας”

(**Hellenic F.I.U**, <http://www.hellenic-fiu.gr/>)

Η Επιτροπή αυτή ιδρύθηκε το 1997 με το νόμο 2331/1995. Η σύνθεση και οι αρμοδιότητές της πλέον καθορίζονται με το ά. 7 του **N. 2691/2008**.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην επίσημη ιστοσελίδα της Επιτροπής αυτής, για το διάστημα μεταξύ 01.09.2008 έως 30.04.2009, στην Ελλάδα έγινε έρευνα για 1.239 περιπτώσεις ξεπλύματος (βρώμικου) χρήματος, εκ των οποίων μόλις οι 40 οδήγησαν σε ποινική δίωξη κάποιου ατόμου. Άλλες 266 έκλεισαν μέσω της F.I.U.

Στην ετήσια αναφορά της Επιτροπής για το έτος 2009, εμφανίζεται το 76,8% των υποθέσεων που την απασχόλησαν μέσα στο 2009, να έχουν τεθεί στο αρχείο και μόλις το 8,1% να βρίσκεται στην Εισαγγελία, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 15,1% είναι ακόμη σε εξέλιξη.

Από τα παραπάνω στοιχεία καθίσταται σαφές ότι οι αναφορές για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι πολλαπλάσιες των υποθέσεων που τελικώς παίρνουν το δρόμο της δικαιοσύνης.

Εύλογα θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί αν όλες οι υπόλοιπες αναφορές που τίθενται στο αρχείο, πράγματι δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια ή απλώς δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία ώστε να στοιχειοθετεί το έγκλημα και να εντοπιστούν οι δράστες.

Παρ' όλ' αυτά, η προσπάθεια που γίνεται το τελευταίο διάστημα και κυρίως με την τρίτη Οδηγία και το νόμο 3691/2008 που την ενσωμάτωσε στο εσωτερικό μας δίκαιο, να αυξηθεί ο κύκλος των ατόμων που υποχρεούνται σε αναφορά περιστατικών, όπως είναι οι δικηγόροι και οι συμβολαιογράφοι, δεν αυξάνει τις πιθανότητες διαλεύκανσης υποθέσεων, αλλά δημιουργεί μια

επικίνδυνη ρωγμή που δύναται να επεκταθεί -μάλλον αδικαιολόγητα- και σε άλλους τομείς του κοινωνικοοικονομικού μας περιβάλλοντος (Τσιρίδης, 2009: 304).

Με αυτή την έννοια, καλό θα είναι να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα στα μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού και ταυτόχρονα στο σεβασμό των βασικών δικαιωμάτων των πολιτών και των επαγγελματιών, με τελικό σκοπό την αποφυγή ενός ιδιότυπου “κυνηγίου μαγισσών” που δεν οδηγεί πουθενά αλλού παρά μόνον στην κατασκευή ενόχων -που αθωώνονται στη συνέχεια- για την απλή και μόνον δημιουργία εντυπώσεων στο κοινό των ΜΜΕ. (Τσουραμάνη Χ.)

A.1 Η θλιβερή θέση της Ελλάδας (και) στην Καταπολέμηση Ξεπλύματος Χρήματος

Κατά την Ολομέλεια του Φεβρουαρίου 2011 η FATF δημοσίευσε τρεις διαφορετικές λίστες στις οποίες κατέταξε τις προβληματικές χώρες σε κατηγορίες:

Η τρίτη λίστα αφορά δικαιοδοσίες/έννομες τάξεις οι οποίες «έχουν επιδείξει σοβαρή πολιτική βούληση να αντιμετωπίσουν τις εντοπισθείσες ανεπάρκειες» στα ρυθμιστικά καθεστώτα τους για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Οι χώρες αυτές είναι: η Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, το Μπάγκλαντες, ο Ισημερινός, η Γκάνα, η Ονδούρα, η Ινδονησία, το Μαρόκο, το Πακιστάν, η Παραγουάη, οι Φιλιππίνες, το Σαο Τομέ και Πρίντσιπε, το Σουδάν, η Τανζανία, η Ταϊλάνδη, το Τουρκμενιστάν, η Ουκρανία, η Βενεζουέλα, το Βιετνάμ, η Υεμένη και **η Ελλάδα**.

Σημειώνεται ότι **η Ελλάδα αποτελεί το μοναδικό κράτος-μέλος της ΕΕ και τη μόνη ευρωπαϊκή χώρα (μαζί με την Ουκρανία) που εμφανίζεται στις τρεις αυτές μαύρες και γκρίζες λίστες της FATF**. Αυτή η αρνητική αξιολόγηση αφορά τη φερεγγυότητα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος και λαμβάνεται υπόψη τόσο από τις αγορές όσο και από τους οίκους αξιολόγησης.

Η πιστοποίηση ανεπάρκειας σε περιόδους κρίσης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη, ίσως πιο επικίνδυνη και από την ίδια την ανεπάρκεια.

<https://antimoneylaundering.eu>

A.2 Πίνακας 1 Ρυθμιστικό Πλαίσιο

ΠΙΝΑΚΑΣ				
Επισκόπηση του κανονιστικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας:				
Η επίδραση του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου στο κοινοτικό και το ελληνικό (καθεστώς: Νοέμβριος 2009)				
Διεθνής πηγή	Έτος	Θεματική ενότητα	Κοινοτική νομική πράξη	Ελληνική νομική πράξη
FATF: 40 συστάσεις	1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 2331/1995
FATF: 40 συστάσεις	1996	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2001/97/ΕΚ	Νόμος 3424/2005
FATF: 40 συστάσεις	2003	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Οδηγία Επιτροπής 2006/70/ΕΚ	Νόμος 3691/2008
FATF: 9 Ειδικές συστάσεις	2004	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Οδηγία 2005/60/ΕΚ Κανονισμός 1781/2006	Νόμος 3691/2008
Σύμβαση Βιέννης.	1983	Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών	Οδηγία 91/308/ΕΟΚ	Νόμος 1990/1991
Σύμβαση Στρασβούργου	1990	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές	Απόφαση - πλαίσιο	Νόμος 2655/1998

		δραστηριότητες	2001/500/ΔΕΥ	
Διεθνής Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών	1999	Χρηματοδότηση τρομοκρατίας	Απόφαση - πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ	Νόμος 3034/2002

Πηγή : Ελληνική Ένωση Τραπεζών

A.3 Εμπόριο τέχνης

Η νέα μέθοδος των πλουσίων για ξέπλυμα χρημάτων

Η αγορά έργων τέχνης είναι ένας από τους πιο ‘ασφαλείς’ τρόπους να προφυλάξει ένας πλούσιος την περιουσία του, καθώς στην Ελβετία τα εξαγόμενα έργα τέχνης δεν επιβαρύνονται με φόρο προστιθέμενης αξίας. Έτσι, κάθε Ιούνιο έως και 300 ιδιωτικά τζετ προσγειώνονται στη Βασιλεία, μεταφέροντας τους ιδιοκτήτες τους στο τοπικό φεστιβάλ τέχνης στο οποίο συμμετέχουν οι επιφανέστερες γκαλερί.

‘Είναι απίστευτο, πολλοί καλλιτέχνες πλέον λαμβάνουν αντίστοιχη προσοχή με τους ροκ σταρ’, λέει ο Σαμ Κέλερ, πρώην επικεφαλής του Art Basel, τονίζοντας πως το διεθνές εμπόριο τέχνης γνωρίζει πρωτοφανή περίοδο άνθησης. Σε αυτό φυσικά συμβάλλει το γεγονός πως έχουν μπει και οι Κινέζοι στο παιχνίδι, εκτοξεύοντας την αξία των συναλλαγών στα 43 δισ. ευρώ για το 2012.

Είναι κοινό μυστικό στους κύκλους των διεθνών εμπορών τέχνης πως ο χώρος χρησιμεύει συχνά ως όχημα ξεπλύματος χρημάτων. Όπως αναφέρει η ομοσπονδιακή money laundering αστυνομία της Ελβετίας, το εμπόριο τέχνης είναι ιδανικό για ξέπλυμα χρημάτων γιατί στην αγορά επικρατεί εχεμύθεια, αδιαφάνεια και οι συναλλαγές συχνά γίνονται με μετρητά. Το FBI έκανε τον Απρίλιο έφοδο στην Helly Nahmad Gallery στη Νέα Υόρκη, στα πλαίσια έρευνας των αμερικανικών αρχών για ξέπλυμα χρήματος από μέλος της οικογενείας Ναχμάντ. Οι κατηγορίες δεν εμπόδισαν τη γκαλερί να έχει ένα από τα μεγαλύτερα περίπτερα στο Art Basel φέτος, όπως κάθε χρόνο.

Οι μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες δεν έχουν μείνει έξω από τον χορό, καθώς αρκετές εξ αυτών, όπως η UBS Deutsche Bank είναι από τους μεγαλύτερους χορηγούς των σημαντικότερων art fairs

τα οποία προσελκύουν την παγκόσμια οικονομική ελίτ. Συχνά μάλιστα παρέχουν στους πελάτες τους ασφαλείς αποθήκες.

Η Σιγκαπούρη μιμήθηκε πρόσφατα την ελβετική στρατηγική κατασκευής αποθηκευτικών χώρων έργων τέχνης, ενώ ο άλλος μεγάλος φορολογικός παράδεισος της Ευρώπης, το Λουξεμβούργο επιδιώκει να πάρει ένα κομμάτι της πίτας, καθώς βρίσκεται υπό κατασκευή το μεγαλεπήβολο Luxembourg Freerport, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ένα μελλοντικό ‘φρούριο τέχνης’.

Είναι ηλίου φαινότερο πως ενώ οι δυσκίνητες εθνικές εποπτικές αρχές διατυμπανίζουν την επιθυμία τους να επιβάλλουν ένα καθεστώς στο οποίο οι πλούσιοι θα πληρώνουν το φορολογικό μερίδιο που τους αντιστοιχεί, οι απανταχού πολυεκατομμυριούχοι βρίσκονται πάντα αρκετά βήματα μπροστά, συχνά με την αρωγή μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων. Τα έργα τέχνης είναι ένα από τα νεότερα όπλα στη φαρέτρα τους στον αγώνα κατά της φορολόγησης της τεράστιας περιουσίας τους.

<http://www.diethni.gr/art-trade-money-laundering>

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Κάτσιος, Στ. (2008) Το Οικονομικό Έγκλημα στην Αρχιτεκτονική των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, Τα Πρότυπα ως Εργαλεία της Σύγχρονης Διακυβέρνησης, Σειρά: Παγκοσμιοποίηση και Διακυβέρνηση, Αθήνα, Παπαζήσης

Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2007) Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, Ποινικά Χρονικά, σελ. 3επ.

Οββαδίας Σ. Ναμίας, «Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος - Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

Ένωση Ελλήνων Ποινολόγων, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος - Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία; Ένωση Ελληνικών Ποινολόγων Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

Τσιρίδη, Π. (2009) Ο Νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (Ν. 3691/2008), Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη

Κουράκη, Ν. Ε. (2007) Τα Οικονομικά Εγκλήματα, Ι, Γενικό Μέρος, Αθήνα- Κομοτηνή, Σάκκουλας

Μανωλεδάκη, Ι. (1992) «Η τυποποίηση οικονομικών εγκλημάτων σε ειδικούς ποινικούς νόμους και η συρροή τους με αντίστοιχα εγκλήματα τυποποιημένα στον Ποινικό Κώδικα», στον Παναγυρικό Τόμο για τα εικοσάχρονα του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμύνης, Θεσσαλονίκη

Σ Αλεξιάδη, Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής, Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική, Εκδ.Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη

Μοσχόπουλος Άγγελος, Κώτσιος Τριαντάφυλλος, Λυμπερόπουλου Ουρανία, (2009) Ξέπλυμα Χρήματος Πρόληψη & Καταστολή Εφαρμογής του ν. 2331/1995, εκδόσεις "ΔΕΔΕΜΑΔΗΣ" (σελ 1314,17,21,24-27)

Ζησιάδης Βασίλειος η οικονομική εγκληματικότητα

Χρ. Ε. Τσουραμάνη Οικονομία και Εγκληματικότητα

Δημήτριος Γ. Σουλιώτης Διαφθορά και Διεφθαρμένοι (2013)

Τσαμουργκέλης Ι. Ο Ρόλος των Τραπεζών και του ευρώ στην Ευρωπαϊκή και Ελληνική Κρίση (2016)

Ξένη

Lilley, P. (2007) Dirty dealing: The Untold Truth about Global Money Laundering, International Crime and Terrorism, Reprinted, London, Kogan Page Limited

Madinger, J. (2006) Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators, Second Edition, New York, CRC Press

Schott, P. A. (2006) Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Second Edition, Washington, The World Bank & The International Monetary Fund

Stachowicz, A. (2010) Organizational Immunity to Corruption: Building Theoretical and Research Foundations, United States of America, Information Age Publishing

United Nations Office on Drugs and Crime & International Monetary Fund

(2005) Model legislation on money laundering and financing of terrorism

United Nations Office on Drugs and Crime, Commonwealth Secretariat & International Monetary Fund (2009) Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime. **Αλεξιάδη, Στ.** (2004) Εγκληματολογία, δ' έκδ., Αθήνα-Θεσ/νίκη, Σάκκουλα

Carr, I. & Goldby, M. (2009) The UN Anti-Corruption Convention and Money Laundering

FATF/OECD (2010) The Financial Action Task Force Annual Report 2009/2010, online at <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/50/53/45712700.pdf>

FATF/OECD (1999) Money Laundering, Policy Brief, online at www.oecd.org/publications/Pol_brief/

Hagan, F.E. (2010) Crime Types and Criminals, London, Sage

Friedrichs, D. O. (2010) Trusted Criminals: White Collar Crime in Contemporary Society, 4th Edition, Belmont, Wadsworth Cengage Learning

Simon, D. R. & Hagan, F. E. (1999) White-Collar Deviance, Boston, Allyn and Bacon

Sutherland, Ed. (1940) White Collar Criminality, American Sociological Review 5, pp. 1-12

Tappan, P. A. (1947) Who is the criminal? American Sociological Review, Feb., pp. 96-102

Tiedemann, K. (1973) Phenomenology of Economic Crime, Council of Europe, 12th Conference of Directors Appendix I, M. Delmas Marty, Droit Penal des affaires, Paris

Unger, B. (2007), the scale and impacts of money laundering, Cheltenham, UK: Edward Elgar